

DOMOVINA

Oglasi:

Za 1 mm × 60 inzeratnega stolpiča mali 80 vinarjev, uradni 1-20 K, poslano, posmrtnice in reklame 2 K. Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Sodna ulica 6. Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno 3 K, četrletno 9 K, polletno 18 K, celoletno 36 K.

Verskonravna in moralna vzgoja.

Maščevanje nad klerikalci je moralo priti. Bolje rečeno: ne maščevanje, pač pa oprostitev od brezobzirnega jarma klerikalne politike, ki je za umazani dunajski cesarski groš tirala slovenski narod v gospodarsko in kulturno odvisnost od Dunaja, oz. Rima. Dolga desetletja je bil naš narod k tlom priklonjen in čez njegova ramena je vršel vihar klerikalne brezobzirnosti. Kar ni služilo koristim Dunaja ali Rima, slovenska klerikalna politika ni podpirala.

Svetovna vojna je prenovila dušo naroda in v srce se mu je zajedla velika zavest in prepričanje, da mora biti na Slovenskem najprej konec klerikalne nadvlade, potem je šele mogoč stalen gospodarski razvoj in kulturni preporod. To prepričanje ima danes vsak človek na deželi, samo da ga veliko ne upa povedati na glas. Kar pojdite okoli in poslušajte kritike o klerikalnem pred- in medvojnem gospodarenju!

Danes, ko je slovenski narod na vsemu svetu viden in jasen način obsoditi klerikalno politiko, so zaječali klerikalci v svojem časopisu in živžgajo skozi slovenske vasi močno pesem o drugih škodljivcih, da bi njih samih ne bilo strah. Tat kriči: primate tatu! Potem, ko je odvrnil pozornost od sebe, pa veselo krade naprej.

Polagamo glavne stebre naši državi. V Beogradu se pripravljajo podlaga vsemu državnemu življenju, ustava. Ker klerikalci nimajo nobene upravičenosti, sodelovati pri tej ustavi, ki hoče imeti to, za kar je slovenski narod trpel in umiral: močno in edinstveno Jugoslavijo, zato danes klerikalci obljajajo in opljujejo vse, kar se sprejme v ustavno besedilo proti njihovi volji. V onem delu ustave, ki govori o šoli, je rečeno, da naj vzgoja mladine sloni na moralni podlagi. To klerikalcem ni všeč. Ne zaradi tega, da bi bila moralna vzgoja nekaj slabega in manjvrednega kakor je verskonravna vzgoja. — Prava moralna vzgoja, katero naj uživa vsi otroci naše ujedinjene kraljevine, hoče v mlada srca vsaditi cvetlice medsebojne ljubezni, hoče mlade ljudi navajati k dobrim delom, hoče jih odvrčati od zločinov, hoče jih učiti ljubiti očeta in mater. Moralna vzgoja naj navaja človeka k dobrim delom usmiljenja, ne samo zaradi plačila na onem svetu, ampak zaradi notranjega prepričanja, da delam dobro zaradi dobrega samega. To je socialni naravni ukaz. Prava moralna vzgoja hoče v človeku krotiti in zatirati slabe strasti, hoče ga odvrčati od kaznivih in nečednih dejanj, ne zaradi kazni, ki ga čaka po smrti, ampak zaradi tega, ker so kazniva dejanja nevarna obstoju človeške družbe in ker nečedna dejanja ogrožajo zdrav narodni duševni in telesni razvoj. Prava morala ukazuje: prečitaj vsaki dan eno dobro knjigo

in stori vsaki dan eno dobro dejanje! Moralna vzgoja hoče človeka preroditi v najpopolnejše bitje, ki je prožeto altruistične misli, ki hoče združiti celi svet v en hlev in mu dati enega pastirja: medsebojno ljubezen. Prava morala hoče družabni red postaviti na temelje pravičnosti in poštenosti, prava morala je najpopolnejši socializem.

Vse to naši klerikalci na znotraj odobravajo, na zunaj pa kriče, da moralna vzgoja ogroža naš narod, da moralna vzgoja naše mladine pomenja kulturni boj.

Klerikalci hočejo imeti verskonravno vzgojo. Ako bi oni pod verskonravno vzgojo razumeli vzgojo v zmislu večno lepih nauk Kristusovih, ki je v svojih pridigah in naukih oznanjal najvišjo vsesplošno moralo, bi bilo dobro. Toda oni pod verskonravno vzgojo razumejo ono vzgojo, ki človekovo dušo zasušnja cerkveni hierarhiji, nadvladi Rima, nadvladi ene absolutistično-aristokratske struje, klerikalizma. Verskonravna vzgoja klerikalcev hoče vsa gospodarska in socialna vprašanja reševati v interesu ene same vlade; klerikalna verskonravna vzgoja mladine ima namen ojačiti takozvano vojskujočo se cerkev, ki ne pomeni nič drugega, kakor nadvlado ene cerkve nad vsem drugimi, nadvlado cerkvenih dostojanstvenikov nad vlado, kraljem in ljudskim zastopstvom samo iz materijelno strankarskih koristi. Verskonravna vzgoja klerikalcev ne teži za tem, da v naši mladini vzbudi ljubezen in spoštovanje do človeka, ki je slučajno druge vere, narobe: Klerikalna vzgoja ga navaja k sovraštvu in nestrpnosti, ker hoče, da samo eni vladajo, drugi pa so slepo pokorni. Da so klerikalci pred in med vojno slepo sovražili Srbe, je kriva njih verskonravna vzgoja. O katoliški Belgiji se niso nikdar tako sovražno izražali, dasi je bila Belgija tudi z nami v vojni. Verskonravna vzgoja klerikalcev zahteva večni boj vojskujoče se cerkve v dosego gospodarske nadvlade.

Verskonravna vzgoja je sredstvo za dosego ciljev klerikalizma, moralna vzgoja pa je Kristusov nauk v svoji prvotni čistosti.

Osvobojenim in zasušnjenim bratom.

Pretekla sobota je bil lep dan. Logaško ozemlje, na katerem živi okoli 7000 naših ljudi, je bilo ta dan pridruženo naši svobodni narodni državi, dotedanji okupatorji so se morali pa umakniti dalje proti zapadu.

Ponosno so zaplapolale naše trobojnice v jasnem solncu raz vseh hiš naših novih državljanov, glasno so se prepevale naše pesmi, godbe so igrale, vse je bilo praznično, navdušeno in vendar: vse to navdušenje,

vsa ta prekipevajoča radost in vsa prazničnost je bila prevlečena z neko tiho žalostjo, ki so jo vsi poskušali prikriti, da ne bi motila slavnosti in ki je vendar izbijala na dan, ker notranji občutki so bili premočni, da bi jih ljudstvo moglo popolnoma ukrotiti.

Vse je zrló proti zapadu, tam, kjer stotisoči našega zavednega naroda še čakajo rešitve in ki so bili z osvoboditvijo logaškega ozemlja tudi formalno okovani v suženjske okove. En del, samo majhen del našega naroda je ta dan proslavljal svoje vstajenje, večji del je pa padal v temo in zato so imeli vsi, ki so proslavljali osvoboditev logaškega ozemlja, v mislih zasušnjene brate, obsojene na trnjevo pot, ki jo morajo hoditi nesvobodni narodi.

Najbolj so to pač čutili prebivalci logaškega ozemlja, ki so do pretekle sobote delili usodo z drugimi brati zasedenega ozemlja in od katerih jih loči od tega dne državna meja. Prebivalci logaškega ozemlja so sami poskusili vse bridkosti in težave tuje gospodstva in zato oni tudi najbolj razumejo nesrečo naših zasušnjenih bratov in zato je čisto naravno, da se je preteklo soboto na logaškem ozemlju ravno toliko govorilo o neodrešenih bratih, ostavljenih v italijanski sužnjosti, kot o lastni osvoboditvi.

Marsikateri naših novih državljanov z logaškega ozemlja tudi nikakor ni mogel razumeti, kako je mogla Jugoslavija privoliti v tako rešitev mejnega vprašanja z Italijo, po kateri ostane v italijanskem suženjstvu več kot pol milijona našega naroda in morda si bo kdo mislil, da vlada jugoslovanske države ni storila svoje dolžnosti.

Tak očitek bi bil krivičen, ker naša vlada je storila vse, kar je bilo v njenih močeh, da osvobodi čem več našega naroda, ampak ravno ta moč, s katero je vlada razpolagala, je bila premajhna, da bi se moglo doseči vse. Vse, ali pa vsaj zelo veliko bi se dalo doseči, ko bi stal za vlado ves in enoten narod, ko bi naša vlada zastopala pri pogajanjih z Italijo enotno in močno jugoslovansko državo, ki jo razjeda klerikalna in frankovsko-radičevska brezvestna agitacija!

Jugoslavija pri pogajanjih z Italijo ni predstavljala nobene enotne volje in nobene močnejše sile. Italijani so to dobro vedeli in zato so kratkoma stavili svoje pogoje in ker je bilo Jugoslaviji neobhodno potrebno, da dobi določene meje, da se s tem ustvarijo možnosti notranje ureditve, je naša vlada pač morala privoliti v italijanske pogoje in v italijanskem suženjstvu je ostalo čez pol milijona dobrih, zavednih Jugoslovancev.

Težko bo življenje teh naših zasušnjenih bratov in krivda za vse njihovo trpljenje pada v veliki meri na one politične stranke in struje, ki

so takrat slabile moč Jugoslavije, ko je ona svojo moč tako potrebovala za zaščito zasušnjenih bratov! To naj si vzamejo k srcu tudi naši novi osvobojeni sodržavljani z logaškega ozemlja, ki jim krvavijo srca pri misli na zasušnjene brate onstran nove meje!

Naši zasušnjeni bratje ne smejo robovati tujcu za večne čase in oni bodo osvobojeni prej ali slej, to bo največja in tudi najresnejša naloga Jugoslavije v bodočnosti. Ampak za to mora biti naša Jugoslavija močna in enotna država, ker samo v imenu take države se lahko govori odločna beseda. Na to morajo misliti vsi in v prvi vrsti naši sodržavljani, ki so sami trpeli več kot dve leti pod italijanskim gospodstvom in bodo najbolje razumeli vse trpljenje zasušnjenih bratov. Logaško ozemlje je bilo od nekdanj narodno zavedno in njega prebivalstvo je svojo narodno zavednost posebno jasno in glasno manifestiralo preteklo soboto, ko je bilo združeno z Jugoslavijo. Ljudstvo tega ozemlja se bo gotovo z vso ljubeznijo oklenilo naše narodne države in bo delalo na tem, da bo ta država enotna in močna, ker samo taka Jugoslavija bo mogla resno misliti na osvoboditev zasušnjenih bratov.

Klerikalizem je bil vedno sovražnik našega naroda. Kak je bil on v avstrijskih časih, to vemo vsi že prav dobro in v Jugoslaviji ni nič boljši, temveč ostaja zvest Šusteršič-Lampetovim izdajalskim tradicijam. Jugoslavija nikdar ni bila ideal klerikalcev, ki so se vedno navduševali za Habsburgovce in ker je Jugoslavija navzlic njim vendar tukaj, jo hočejo oni vsaj oslabiti na razne načine. Najpoprej z raznimi avtonomijami. Milijon Slovencev naj bi bil po njihovem popolnoma samostojen in samo prav na rahlo zvezan z ostalimi deli Jugoslavije. V tem slučaju bi postalo vprašanje Notranjske in Primorja izključno slovensko-italijansko vprašanje in ker je svobodnih Slovencev pač samo en milijon, je pač jasno, da bi bila usoda naših zasušnjenih bratov enkrat za vselej zapečatena in bilo bi samo vprašanje časa, kdaj se vtopijo v italijanskem morju.

Samo močna in enotna Jugoslavija more biti rešitelj zasušnjenih bratov, samo ako bo vprašanje zasušnjenih krajev jugoslovansko-italijansko vprašanje, morejo naši zasušnjeni bratje upati na rešitev in taki močni Jugoslaviji se sedaj gradijo v ustavotvorni skupščini trdni temelji, ker so oni, ki bi hoteli državo oslabeti, v manjšini in brez moči.

Zato ni treba obupati. Pod težko silo razmer je Jugoslavija morala privoliti v zasušnjenje več kot pol milijona svojega naroda, kakor je leta 1871. Francija pod težko silo razmer morala privoliti v zasušnjenje Alzacije-Lorene. Ampak pravica je zmaga! v Alzaciji-Loreni, ona bo

zmagala tudi na našem Krasu, na Goriškem, v Trstu in Istri in na Reki! Enaka sila razmer, ki je primorala Jugoslavijo pod konec leta 1920. popuščati, bo prej ali slej prisilila Italijo na popuščanje, ker naša slabost je samo začasna, naša država se bo kmalu uredila in ojačila in takrat bomo zahtevali spremembe rapalske pogodbe.

Zahtevali bomo to spremembo takrat, ko bomo močni dovolj, da svoje zahteve tudi uveljavimo, takrat bomo popravili krivico, ki se je izvršila nad nami in takrat bo jugoslovanska zastava ponosno zaplapolala ne samo v Logatcu in na Rakeku, temveč mnogo dalje — tam ob Soči in v Brdih!

Prvi in edini pogoj za doseg tega svetega cilja je pa enotna in močna Jugoslavija! To naj imajo na umu tudi naši novi sodržavljani, med katere tudi pridejo klerikalci s svojimi na zunaj morda lepimi, po svoji vsebini pa izdajalskimi gesli.

Nov občinski volilni red.

Ker se bodo vršile na Slovenskem v kratkem občinske volitve, podajamo v naslednjem glavne določbe novega občinskega volilnega reda.

Prve občinske volitve se bodo vršile na podstavi pravomočnih volilnih imenikov zadnjih državnozbornskih volitev v ustavotvorno skupščino, brez novega reklamacijskega postopanja. Volili bodo torej vsi oni, 21 let stari moški, ki so imeli pravico voliti pri poslednjih državnozbornskih volitvah. Ako je bil kdo pomotoma, ali iz kateregakoli vzroka izpuščen iz volilnega imenika, tudi pri prvih občinskih volitvah ne bo mogel voliti. Le v občinah, v katerih je bilo pri zadnjih državnozbornskih volitvah (radi opcijske pravice) malo volilcev, sme deželna vlada odrediti sestavo novih volilnih imenikov, ki bodo sestavljeni tudi na logaškem ozemlju, ki je bilo za časa volitev v ustavotvorno skupščino, okupirano. Dan volitve odloči pristojno politično oblastvo. Volitve je treba vsaj štiri tedne prej razglasiti na občinski deski in v občinah z lastnim statutom poleg tega še v »Uradnem listu«.

Volitev vodijo volilni odbori. Za vsako volišče sestoji volilni odbor iz župana ali enega občinskega svetovalca kot predsednika, iz enega občinskega odbornika, ki ima volilno pravico v dotični občini in ki ga je izvolil občinski odbor in iz po enega predstavnika ali namestnika kandidatnih list. Kjer odborov ni, do-

loči predsednika iz vrst volilcev okrajno glavarstvo. Politično oblastvo sme poslati na vsako volišče po enega zastopnika v odpomoč zoper morebitne nezakonitosti.

Volitve se vrše javno, glasovanje je pa tajno in se vrši s kroglicami na isti način kot se je vršilo pri zadnjih državnozbornskih volitvah.

Občinski odbor sestoji v občinah: z manj kakor 500 prebivalci iz 10 odbornikov in 10 namestnikov, z manj kakor 2000 prebivalci iz 16 odbornikov in 16 namestnikov, z manj kakor 5000 prebivalci iz 24 odbornikov in 24 namestnikov, z manj kakor 10.000 prebivalci iz 32 odbornikov in 32 namestnikov, z manj kakor 20.000 prebivalci iz 36 odbornikov in 36 namestnikov, z manj kakor 40.000 prebivalci iz 40 odbornikov in 40 namestnikov, s 40.000 ali več prebivalci iz 48 odbornikov in 48 namestnikov.

Merodajno je zadnje ljudsko štetje. Za občinske odbornike smejo biti izvoljene vse osebe moškega spola, ki imajo pravico voliti, ki so dopolnile 24. leto svoje dobe in ki niso izvzete od volilnosti.

Občinske odbornike in namestnike je voliti po obveznih kandidatnih listah, ki morajo obsezati toliko imen kolikor je voliti občinskih odbornikov in namestnikov. Kandidatne liste se morejo vpisati na uradno izdanem obrazcu, ki ga lahko vsakdo dobi pri županu, pri okrajnem glavarstvu ali pa pri deželni vladi.

Kandidatske liste morajo biti lastnoročno podpisane najmanj po tolikih volilnih upravičencih, kolikor je voliti odbornikov in namestnikov. Vsak volilni opravičenec sme podpisati le eno kandidatsko listo. Med podpisanci morajo biti tudi vsi kandidati z opombo, da izvolitev po tej listi sprejmejo.

Dvoje ali več v isti občini vloženih kandidatnih list se lahko veže. Dotično izjavo strank treba pismeno javiti pristojnemu političnemu oblastvu vsaj 8 dni pred volitvijo. Kandidatske liste potrjuje politično oblastvo.

Volitev se vrši po proporcu. Skupna vsota oddanih glasov se razdeli s številom občinskih odbornikov zvišanem za eno. Tako dobljeno število je volilno število, s katerim se razdele glasovi, ki so jih dobile posamezne kandidatske liste. Tako dobljeno celo število pokaže, koliko občinskih odbornikov pripade posamezni kandidatski listi. V občinah, kjer je bila vložena le ena sama veljavna kandidatska lista, proglasi žu-

pan brez volitve vse kandidate te liste za izvoljene.

Občinske volitve bodo razpisane najbrže sredi marca, vršile se bodo pa v drugi polovici aprila.

Sestre! Slovenke!

Naše srbske sestre imajo društvo »Kolo Srbskih Sestara«, ki so ga ustanovile leta 1903 z namenom, da materialno in moralno podpirajo brate in sestre v potlačeni krajini in podpirajo in vzdržujejo vsako težnjo in vsak pokret za osvobodjenje in ujedinjenje vseh bratov v eno nerazdvojno državno celino. Kljub temu, da so naši bratje Srbi dosegli svoje popolno ujedinjenje, hoče Kolo Srbski Sestara tudi v bodoče nadaljevati svoje delovanje. V svojem koledarju »Vardarju« pišejo naše sestre, da hočejo v osvobodeni domovini svoje delo še povečati, da bodo »upirale svoje oči k sinjemu morju, k otokom in snežnim planinskim vrhovom, kjer čaka milijon našega naroda odrešenja«. S posebnim pismom so se obrnile do slovenskega ženstva s pozivom, da stopimo tudi me v njih krog. oziroma da ustanovimo enako društvo z enakim ciljem, objubljač nam njih vsestransko moralno in materialno pomoč in podporo.

Ali bomo Slovenke ostale gluhe za ta blagohotni poziv? Ali bomo odbile roko, ki nam jo ponujajo naše sestre? Ali ne čaka ravno nas največja in najtežja naloga: Koroško in Primorje? Ali bomo mogle same premagati to nalogo? Samo naše srbske sestre z njih dolgoletno izkušnjo, z njih jasnim vzgledom in z njihovimi sredstvi nam bodo mogle olajšati naše ogromno delo. Samo v stiku z njih Kolom in njegovo slavno tradicijo, ki pozna junakinje in mučenice, bomo mogle črpati za svoje delo tisti duh agilnosti, iskrenega rodoljubja, nesebičnosti, samozatajevanja in požrtvovalnega heroizma, ki pozablja popolnoma sebe, svoje imetje in svoje življenje in ki ga ni vzgajalo enakega gotovo nobeno drugo žensko društvo v Evropi.

Nočemo molčati! Hočemo se odzvati pozivu! Zato se je osnoval tudi med slovenskim ženstvom odbor, ki ima nalogo pripraviti vse potrebno, da ustanovimo »Kolo Slovenskih Sestara«, ki bo zasledovalo isti cilj kakor Kolo Srbskih Sestara, v kolikor pridejo v poštev interesi, ki se tičejo v prvi vrsti Slovencev. Ugovor, da skrbi že »Jugoslov. Matica« za naše neosvobodjene brate je neutemeljen. »Jugoslov. Matica« je društvo s strogo opredeljenim delokro-

gom, pri katerem se dolžnosti članov omejuje skoro na samo plačevanje članarine. »Kolo Slov. Sestara« pa hoče biti organizacija aktivnega in najraznovrstnejšega dela ne samo v zgoraj označeni smeri v korist naših bratov zunaj naše države, temveč tudi dela za konsolidacijo naše države na znotraj, da se poleg državnega in političnega, doseže tudi tisto duševno edinstvo, ki ga danes še ne poznamo.

Kakor Kolo Srbskih Sestara hoče tudi naše Kolo stati na najširši demokratski podlagi. Razlike stanu nočemo poznati, ne razlike političnega prepričanja, ker je cilj, ki ga bomo zasledovale, cilj vseh pravih Slovencev, se ne bomo ločile in sodile po licu in poklicu, ampak samo po srcu in delu, kakor bomo na vse mogoče načine podpirale naše obrambene organizacije, hočemo širiti in razvijati ljubezen do domovine in svobode, hočemo v resnem in požrtvovalnem delu vzgajati sebe in svoje sinove in hčere, da ustvarimo iz njih veliko in silno pokolenje, ki bo pripravljeno s svojo krvjo dovršiti delo osvobodjenja, ki ni še izvršeno.

V Ljubljani, meseca februarja 1924.

Pripravljalni odbor.

Dopisi.

Prošnja. Na Raki pri Krškem smo ustanovili meseca septembra 1920 telovadno društvo Sokol, h kateremu je takoj pristopilo nad 90 članov. Drzen je bil korak onih, ki so ustanavljali Sokola pod milim nebom brez zavetja, kajti Sokol lahko uspeva samo, če ima svojo streho in telovadno orodje. Vsega tega pa manjka našemu Sokolu. Nismo obupali, ker pravi Sokol nikdar ne obupa, vendar brez tuje pomoči ne moremo dalje. Bliža se spomlad, radi bi si uredili telovadnico, a manjka nam sredstev. Kupujemo hišo, ki bi se dala preurediti v sokolski dom. Kdor zna ceniti sokolsko delo in komur je na tem da razprostre nad nekdanj razvpito Rako močan Sokol svoja krila, naj nam priskoči na pomoč. Gradimo z združenimi močmi trdnjavo, ki bo porok naše bodočnosti! Prispevki naj se blagovolijo pošiljati na »Telovadno društvo Sokol« na Raki pri Krškem. Imena darovalcev se bodo pričela v vseh naprednih listih.

Zdravo!

Iz vodiške fare. Napredno časopisje se že v naši fari po župnikovi zaslugi močno razširilo in zato smo župniku zelo hvaležni, ker le s čitanjem naprednega časopisja pride

LISTEK.

VITOMIR F. JELENC:

Na mrtvi straži.

Bilo je v avgustu leta 1915. Zaradi nemirov, ki so jih izzvali v Albaniji italijanski in avstrijski agenti, je srbska vojska po kratkem in zmagonosnem pohodu zavzela srednjo Albanijo, razbila po krvavih borbah albanske čete. Od Drača sem je pritisikal Essad-paša s svojimi pristaši in Albanci so se morali brezpogojno udati.

Srbska vojska je zavzela vse važne položaje na visokih gorah, ki meje drinsko dolino od albanske ravnine, naši topovi so obvladali vso okolico od Elbasana do Tirane. Naš polk je imel nalogo varovati prehod iz doline reke Mata, kjer stanuje najnevarnejše albansko pleme Matov, pod podnožjem naših položajev se je širila dolina Mata, kjer je bilo poprej glavno poveljstvo albanskih vstašev.

Ta počitek na položaju nam je dobrodošel, ker smo bili vsi izmučeni po sicer kratkih a težkih operacijah na albanskih gorah, napravili smo si lepa taborišča; v polku nas je bilo veliko dobrovoljcev, bili so tu bivši avstrijski ujetniki, ki so se takoj javili v dobrovoljske odrede, a bili potem razmeščeni v redno srbsko vojsko.

V teh dnevih sem bil vodnik in poveljeval svojemu vodu, ki je imel nalogo varovati položaj nad albansko vasjo Martinješ. Naš položaj je bil na malem hribu, ki se je dvigal nad starim turškim samostanom Teki-Sultanija. Kot vodnik sem stanoval v samostanu, a dan in noč sem bil med svojimi ljudmi na položaju ki so v svojih rovih bili vedno pripravljene za zahrbtno albanske napade. V svojem vodu sem imel mešano družbo, bili so tu srbski kadravci iz Pirota, dobrovoljci iz Avstrije in bivši komite iz Macedonije, ali vendar smo se razumeli med seboj kot prijatelji iz davnih dni, kot bojovníki za eno in isto veliko stvar.

Hodil sem od desetine do desetine, razlagal vojakom našo veliko borbo, navduševal jih za naše ujedinjenje; prišel sem sicer kot novinec k polku, nisem poznal vseh svojih ljudi, ali hitro sem videl, kako so začeli vsi razumevati pomen našega boja. Naši Srbijanci spočetka niso razumeli dobrovoljskega pokreta, ali ko so videli med seboj ljudi, ki so govorili isti jezik, ki so poznali junaško borbo srbskega naroda za svobodo, spoznali so hitro, da so prišli bratje med brate, bojovníki med bojovníki za svobodo našega naroda. Od Triglava do Vardara, od Soče do Strumnice. Svoj vod sem v kratkem času izpremenil v jugoslovanski oddelek.

Posebno zvečer, ko sem nadzoroval svoj vod, sem izkoristil vsako priliko, da sem prišel v dotiko s svojimi vojaki, ki sem jim vedno in dosledno govoril o naši veliki bodočnosti.

Nekega večera nadzoroval sem zopet desetino svojega voda, ki je bila na mrtvi straži. Tiho in neopaženo

sem prišel v skrivališče, kjer je bila postavljena desetina, vse je bilo v najboljšem redu, mrtva straža je postavila vse predstraže, ki so čvale naš položaj z največjo vnemo. Hotel sem si ogledati tudi skrajne točke svojih postojank; vsak dan so prihajali namreč v polk novi ljudje, ki jih je poveljništvo razdeljevalo po četah in vodih, sicer so se mi ti ljudje predstavili, ali vsakega sem moral takoj poslati na svoje mesto, zato nisem imel prilike, da spoznam vsakega pojedinca.

Ko sem nadziral v pozni noči predstraže svoje mrtve straže, našel sem vojaka, ki je sedel v svojem rovu, oddaljen od svojih tovarišev, bil je naslonjen na svojo puško in zrl nepremično pred se. Stopil sem k njemu in ga vprašal, odkod prihaja. Pogledal me je, uprl je vame svoje oči in mi rekel, da je čul od svojih prijateljev in tovarišev, da sem prišel iz onih krajev, kjer naši ljudje čakajo na svobodo.

Začel mi je govoriti o naši ideji, in jaz kot dobrovoljec sem se čutil,

ljudstvo do spoznanja, kaj je prav in kaj ni prav, kaj je resnica in kaj je laž. Pa ne samo to. S čitanjem naprednih listov se resnično izobražujemo in napredujemo gospodarsko in politično. Vsak delavec, obrtnik in kmet je že lahko sprevidel, da je gonja proti naprednemu časopisu ničeva, da se hoče s tem, da se napredno časopisje prepoveduje, samo zaslužiti ljudstvo, ker neizobraženo ljudstvo je lahko izkoriščati in voditi za nos. Pa tudi nasprotno časopisje naj se čita od časa do časa, ker na ta način si napravi človek pravo sliko o tekočih političnih in drugih vprašanjih. Potem se bo tudi videlo, da je pisanje naprednega časopisja veliko bolj odkritosrčno, brez zvijače in na vsakega pravega državljanca zelo koristno. Torej, dragi farani, držite se naprednega časopisja, ker le tako bomo tudi napredovali, si zboljšali naše stanje in končno uničili nazadnjaštvo, ki nas je skozi stoletja tiščalo k tlom.

Iz Mengša. Ko smo čitali, da bomo v kratkem volili nove občinske odbore, se je marsikdo v Mengšu oddahnil v nadi, da bode vendar enkrat konec sedanjemu tukajšnjemu občinskemu gospodarstvu. Ta izhaja še iz za blaženih časov kranjske strahovlade pod Šusteršič-Lampetom in se drži še vedno tistih svetih načel, saj je pravi glavar in ukazovalec v občinskem odboru nestrpni Šusteršičijanec župnik Kuščar. Ves občinski odbor z županom — cerkvenim organistom — sami pristni klerikalci — je le slepo orodje tega mogočnega gospoda. — Skrajni čas, da se iznebimo teh brezsrčnih krvososov, ki delajo le za svoj in svojih vernih backov žep. — Pa preklanjajo ljudje te zaklete Srbe, ki jim nakladajo take davke, nečejo pa vedeti, kakšne občinske doklade morajo plačevati, ki jih jim nalagajo njih lastni voditelji. Tako se je osmelil g. župan in organist ter izjavil župniku, da ne bo za tako majhno plačo več orglal ter zahteval povišanje plače. Župnik namreč je silno skop, dasi je za se vse pristojbine, posebno za pogrebe podsetoril, ozir. postoteril, plačuje kaplanu, organistu in cerkovniku še vedno predvojne takse. — Pa je na organistovo pritožbo odredil župnik: «Kdo ti bo za orglanje zvišal plačo? Če hočeš ostati še v naši milosti, bodi miren, pa te bomo na drugi način nagradili!» In res je kmalu nato par občinskih odbornikov (ki pa niso bili sklepčni) sklenilo, da se zviša županu plača za 4000 kron. Namesto, da bi ti župnik plačo zvišal za orglanje,

ti jo je pa občina — saj je vse eno — pa občina ložje trpi, kakor župnik. In g. župan še lepo dalje orgla. — Ob tej priliki je občinski odbor tudi povišal občinske davke za ohranjanje in zboljšanje občinskih cest in potcv. Ta se sicer nikdar ne popravljajo in so v groznem stanju, posebno ob količkaj slabem vremenu, da moramo do kolena po blatu brodit in po lužah plavati. Pa kdo bo še ceste popravil, denar se pa uporabi za kaj «bojšege». Ti davkoplačevalec pa le plačuj! — Pa še drugo so napravili ti veliki dobrotniki občini v korist. Naš vrlji župan in njegov sodrug Bali sta kupila kot člena načelnstva «Električne zadruge» par dni pred razglasitvijo naredbe o trošarini več sto komadov električnih žarnic. Seveda sta žarnice lepo spravila in jih prikrila finančnim organom, da bi ne bilo treba plačati trošarine, pa da bi jima malo več ostalo za njiju trud. Toda finančna oblast jim je prišla na sled, jim zaplenila žarnice ter ju obsodila z občutno globo za njiju poštenost napram državi. — Toda kdo bo zdaj škodo trpel? — sama ne, električna zadruga, kjer so vsi klerikalni stebri pri koritu in glavni «akcionarji», tudi ne. Brihtne buče pa so našle pravo. Župan in Bali izjavita, da sta kupila te žarnice za občinsko cestno razsvetlavo — evo, škodo naj trpi občina. Občani pa le lepo tiho, pa plačajte lumparijo. — Tako delajo ti ljudje škodo občini, sebi pa polnijo žep, da potem med seboj tekmujejo, kdo je večji milijonar. — Oče župan so se tako opomogli, da so otvorili na debelo veliko vinsko trgovino. Klet mu je pa dal na razpolago v kaplaniji nadabstinent kaplan Janez, velik bojvnik svete vojske, da tako podpira protialkoholno gibanje. — Odkar pa se peča župan, ta poklicani varuh vseh postav in zakonov, z vinsko kupčijo, se toči pri njem na drobno — seveda brez patenta — sladko vince, ter se z njim gostijo razni slavni bisagarji, mavharji in koritarji. Merodajne osebnosti, katerim je to početje dobro znano — saj smo jih že celo videli v županovi gostilni prav židane volje — pa zatisnejo eno oko — pa mirna Bosna. Na dan pred volitvijo v konstituanto so bile vse gostilne zaprte, nikjer se ni točilo vina, le župan in njegova pomagata pa sta točila vino kar v dveh lokalih, v kaplaniji in mežnariji, vsakemu, kdor je le hotel piti. To pa samo v čast Božjo in pa, da bi te preklicane samostojne in liberalce pri volitvi pošteno pobili. Pa so se pošteno vračunali. Zato pa zdaj grozna jeza na

vse, kar jim slepo ne veruje. Seveda če je treba od teh krivovercev kaj denarja v njih namene iztisniti, so pa tudi ti dobri. — Zdaj pobirajo razni pobožni «Pr mej duuuarji» za nove zvonove. Pametni ljudje odklanjajo vsakršno podporo v ta namen: «Zvonove si naj kupi tisti, kateri bo imel korist od njih. Pet let nam zvonile en zvon, pa ni bilo radi tega nobene nesreče». A navdušeni «berači» pa so silno vneti in ne odjenjajo z lepa. Tako je prišla pred kratkim taka deputacija «beračev za zvonove» v hišo znanega naprednjaka, o času, ko je vedela, da ni gospodarja doma, o katerem je dobro prepričana, da bi nič ne dal. Doma dobe samo gospodinjo, ta je boljšega srca — in to začno obdelovati na vse načine. A ko jim ona reče, da se ne upa brez moške vednosti in dovoljenja nič dati, pa da sama tudi nima potrebnih sredstev, se ji ti vneti in bogoslužni poštenjaki predrznejšo svetovati sledeče: «V hlevu imaš več glav lepe živine, za vsako dobiš težke ti-sočake; prodaj eno telico, saj ne bo mož še opazil, denar pa daj za zvonove — za čast božjo». Nesramno! — A niso naleteli na pravo. Zavedna žena jim pove odločno svoje mnenje in ogorčena nad njih ostudno predrznostjo jim pokaže vrata. — In še mnogo takih čednih stvari iz Mengša čaka obelodanjenja — pa še prihodnjič kaj; za danes opozarjamo le merodajne oblasti na to, kako imenitno občinsko gospodarstvo in kako vrlega za občinski blagor vnetega župana imamo.

ko sem čul govoriti Macedonca o oni isti misli, ki je vodila nas, ki smo stopili v srbsko vojsko, da dokazemo pred vsem svetom, da je naš boj — boj za svobodo.

«Priatelj in tovariš», sem mu rekel, «kako si prišel med nas?»

A on mi je odgovoril:

«Težka in žalostna je zgodovina mojega življenja. Izgubil sem vse, kar sem imel na svetu najdražjega izgubil sem svoj dom, očeta mater, njo, ki sem ji daroval ljubezen svojega mladega življenja! Hotel sem biti človek, delavec za pravice svojega nesrečnega naroda, toda usoda je hotela drugače... Vi me ne poznate, vi ne poznate žalostne zgodovine mojega življenja, toda jaz razumem vas, dobrotoljce in poučen sem, da se borim v vaših vrstah, ki ste prišli iz krajev, ki je njih usoda enaka žalostni usodi naše nesrečne Macedonije! Ah, kako ljubim to nesrečno zemljo, kako ljubim naše gore, kako ljubim ta naš nesrečni narod, ki je v večnih borbah branil svoj jezik, svojo dušo, svojo bodočnost! Mi smo upali v

lepšo bodočnost svojega naroda, žrtvovali smo vse, kar smo imeli, a v zadoščenje mi je danes, ko vidim med nami ljudi, ki nas razumejo, ki so trpeli isto, ki imajo iste cilje, isto bodočnost».

Sedel sem k njemu v rov in mu rekel:

«Priatelj, nisem te poznal doslej, videl in srečal sem te, kot sem videl toliko svojih prijateljev in sobojvnikov, toda tvoje besede mi govore, kako žalostna je pot tvojega življenja! Poznam vas dobro, vas junake iz dni četovanja, poznam vas komite iz čet Skopljančeta, Dovezenskega in Babunskega, poznam vas komite Vasilija Veleškega in Trbiča Prilepskega, spoštujem vas, ker vem, da ste žrtvovali to, kar smo žrtvovali mi dobrotoljci, ki smo pozabili na sebe, svoje rodbine, samo, da se žrtvujemo svobodi svoje domovine.»

«Gospod, vidim, da me razumeš, ali da me spoznaš poslušaj kratko povest, ki ti jo pove macedonski komita»...

(Dalje prihodnjič).

pa je gojenje dinastičnega in patrijotskega čustvovanja pri teh ljudeh izločeno iz njih programa. Ostalo je še Rimstvo in malikovanje pred klerikalnim bogom, ki pa nima s pravim bogom prav nobenega stika.

Nič krščanske pravičnosti in morale ne najdeš pri teh ljudeh! Pri vsakem koraku, ki ga napraviš po črni ti dolini, se o tem prepričaš. In tako se je tudi meni godilo, ko sem se v svojem inkognitu sprehajal po njej! Moram v nadaljevanje svojih dogodivščin izdati, da sem krenil zadnjič iz trga proti palači žužemberških dveh rimskih služabnikov, to je proti farovžu. Ponosna stavba se vzdiguje nad siromašnim trgom! Mimogrede se ustavim pri znancu izza mlajših let «Janezkomem Korelnu». Ne vem, je-li bil odkritosrčen ali ne; pravil mi je, ne da bi ga bil o tem kaj vprašal, da z gospodo iz farovža tudi on ni zadovoljen, da pa je v mnogem pogledu od nje odvisen in da mora zato «tuliti z volkovi». Pravi, da je z bratom France tom sicer agitiral za Vehovca, da pa se mu dobro zdi, da so liberalci uspeh onemogočili; da so bili nato izvolili klerikalci za občinskega agrarnega prezidenta s tajnimi instrukcijami črnega štaba Brejčeve stranke v Ljubljani ter za nekakega predsednika male žužemberške «republike» očeta Ubca, baje eno najbrihtnejših glav, s katerimi tukajšnje duhovništvo v zboru civilistov razpolaga. Da so imeli že knezovo zemljo do skrajnostnih podobnosti med svoje pristaše po meri individualnih zaslug posameznika za farovško stvar razdeljeno, da pa so zopet ti «ferdamani» liberalci ves načrt razbili in da se sedaj cel revolucionarni, pardon! agrarni odbor zlasti prezident Ubec in njegov kancler ali nekaki minister za agrarno reformo «Janezkom Francek» strašno jeze nad svojo blamažo ter se ne dajo potolažiti v kljub temu, da jim je obljubil svojo pomoč sam gospod Jager po domače «Klobučar», ki da jih je zagotovil, da bode njegov «Vencel» z eno samo roko namah udušil vse te proklete Žužemberške liberalce, pa mu jih še kaj ne bo. Potem pa da bo mir! Nato da bodo sodnijo kupili Orli iz tajnega fonda Brejc-Koroščevega. Takrat, da bode že zunanji minister Žužemberške bodoče republike ekselencija-propalica Vehovec, ki da se bode nastanil s svojimi ministrskimi uradi v gorenjih prostorih Orlovske palače. Ker že iz stališča zaslužka trga ni priporočljivo odpraviti sodišča iz Žužemberka, da se ga bode premestilo v obsežne prostore sedanjega konsumnega društva, ki da dobi svojo novo domovje v bodoči monumentalni zgradbi na takozvanem «velikem vrtu». Vedel mi je tudi povedati, da že ima Vehovec tozadevna zagotovila od revirnega gozdarja gospoda Mlakarja, ki sicer trdi, da je naprednjak, kar pa ga ne moti, da ne bi intimo občeval s klerikalno gospodo kakor je propalica Vehovec, s katerim da ga veže srčno prijateljstvo in s katerim da se je pred kratkim ob rujnem vincu topil v ljubzenskem objemu ves dan po izrecnem naročilu knezovega oskrbnikstva v Soteski v «magistratni kleti» v Žužemberku. Sodišče, da bode takrat že nekaka vrhovna justična oblast za teritorij tukajšnje republike ter da bode za prevzem tozadevne resorta nazaj vpoklican neki znani sodni funkcionar iz Ribniške doline, ki se je tukajšnjim klerikalcem za časa sicer kratkega njegovega službovanja v Žužemberku silno prikupil. Vodstvo prezidijalnih poslov pa da bode prevzel menda «gospod Pa-pež». Dovolj sem imel, da sem toliko zanimivih ekspektoracij za bo-

Popotnik po Krški dolini. Lepa je ta Krška dolina po svoji naravi, v ostalem pa je to prava Cankarjeva «dolina šentflorjanska». Razmere pristnega črnega srednjega veka se pasejo po njej v vsej svoji bohotnosti. Pokazati sem si dal Žužemberški magistrat, koder pašuje Janez Vehovec — Borgija, ljubljenec našega katoliškega svečeništva, ki pa je predvsem svečeništvo katoliškega škofa Jegliča, tega hlapca italijanskega Rima, prav nič pa tiste cerkve, ki je božja ustanova našega odrešenika gospoda Jezusa Kristusa. Kako je ta posvečena črna gospoda zarila v blato geslo prave Kristusove vere: «Ljubljino svojega bližnjega!» Tukaj uganjajo prave orgije in sproti v vsem dejanju in nehanju pretvarjajo gorenji nauk v geslo: «Sovraži svojega bližnjega!» Infamno se zlasti v tem okraju pretvarja hiša božja, svetišče gospodovo in bližina tabernakelja v beznico in kraj nizkih instinktov ter političnih shodov protidržavne, ker rimske Slovenske Ljudske Stranke. Tukajšnje takozvano svečeništvo pa je — kakor sploh v blaženi Sloveniji — postalo jata političnih agitatorjev izvestne stranke, ki izrabljajo svojo službo, za katero je plačano iz državnih in ljudskih sredstev, v gole demagoške svrhe. Zraven se pa pri svojih farovških, nepreredkih, pa vedno izdatnih lukulskih pojedinah frivolno norčuje iz tega našega «dobrega katoliškega ljudstva»! Dokler je sedel na cesarskem tronu stare — Avstrije sifilitik, trinog in krvnik, zato pa nič manj vzor slovenskega duhovenstva France Jožef Habsburg, je ta spozabela se črna jata polagala veliko važnost na gojenje takozvane dinastičnosti in avstrijskega patrijotizma. Ta «ljudska» stranka je bila vsa srečna, da vidi na prestolu starega grešnika, intimnega prijatelja gotove vrste gledaliških igralk in primadon ter predstavitelja zakonske nezvestobe, ki pa je znal vendar tako krasno združiti tak svoj način življenja z istočasnim češčenjem Svete Eucharistije. Danes, ko sedi na kraljevskem prestolu junaški sin našega jugoslovanskega kmetskega ljudstva,

dočnost okraja in predvsem trga iz ust prijatelja Korelna doznal. Postal sem že utrujen, zato sem se mu zahvalil za zgovorno prijaznost ter jo krenil naravnost naprej v žužemberško Meko-Farovš s predrznim naklepom, da tudi ondi na vsak način kaj izvem ter interviwam morda celo samega gospoda dekana, s katerim sva se med potjo zjutraj že nekako seznanila. Pa o tem, kako sem opravil pri gospodih «nuncih», prihodnjič!

Šoštanj. Že večkrat poprej je bilo v raznih dopisih opisano nepretrgano protislovensko postopanje šoštanjskih renegatov, ki je nekako kulminiralo v protidržavnih demonstracijah, prirejenih 20. 2. t. l. po vojniških ognjegascih z izdatno pomočjo naših nepoboljšljivih nemčurskih hujskačev. Vse to nas pač sili k temu, da enkrat z vso brezobzirnostjo posvetimo med one v ozadju stoječe vodilne kroge, ki navzunaj sicer nevidoma nanovo nalivajo olje na že tu in tam ugašajoči ogenj nemčurske zagrizenosti. Za roge jih je treba prijeti, da se že vendar enkrat napravi koreniti konec tem nezdravim, narodu in državi nevarnim razmeram! Kolovodja vsega tega je pri tvrdki «Lederwerke Woschnagg & Söhne» nastavljeni prokurist Adolf Mraulag, nečak zloglasnega voditelja mariborskih renegatov dr. Mraulaga, ki je bil pred kratkim, gotovo iz tehtnih razlogov za vedno črtan iz seznama naših odvetnikov. Imenovani prokurist Mraulag vlaga vse prošnje za ustanovitev nemčurskih društev, njemu se mora dostavljati vsaka tozadevna rešitev, od njegove milosti je po večini odvisno nastavljanje uradnikov v Woschnaggovi tovarni, ki so vsled tega tudi izključno nemški, oziroma odpadniški, ker sicer itak takoj zopet zlete iz službe. Tudi je bil Mraulag tisti, ki je po dostavitvi rešitve okrajnega glavarstva, ki je zahtevala odstranitev v svrhu odobritve predloženih pravilih se nahajajoče določbe nemškega «Sportkluba», po kateri bi smel odbor odkloniti pristop člana, ne da bi mu bilo treba naznaniti vzroka, zakaj se ga odkloni izjavil: «Dann aber werden wir Deutsche mit den Socialdemokraten gehen!» (Potem bomo šli Nemci s socialnimi demokrati!). Iz te izjave se posname, da je Mraulagu, kot voditelju nemčurjev načelo, da se mora na vsak način delati proti Slovcem in proti Jugoslaviji in če tega že ne more ob strani nam vedno nevarnih Nemcev, bo to vsaj storil v družbi Jugoslaviji najmanje koristnih, ker že po njihovem programu, socialnih demokratov. Pevsko društvo šoštanjskih nemčurjev ima svoje zavetje pri kleparju Francu Zeliču, ki je bil pred prevratom hud nemčur (Selitsch!) in ki je tudi še sedaj ostal zvest svojemu nemčurstvu! Lepa zvestoba to, zvestoba renegatstvu! Strelski klub šoštanjskih «Nemcev» ima svoje strelske vaje v gostilni Kunst-Breznik; v tej hiši je strupeno zagrizena nemčurka gospodinja, dočim je njen sedanjí mož mirne narave. Kdo je gostilničar Viktor Hauke, pa je bilo že večkrat opisano. Ob silvestrovih večerih hinavsko toži o preganjanju nemštva v Jugoslaviji, dasiravno dobro ve, da se gre le za renegatsko nemčurstvo, ne pa za pošteno nemštvo. Končno se še morajo imenovati sinovi bivšega, pod avstrijskim režimom v Šoštanju službujočega občinskega redarja Franca Schwarza, ki so skrajno agresivni in skušajo ob vsaki priliki dejansko razbijati slovenske prireditve in po tolovajsko čakajo ter napadajo ljudi. Ravnokar čitamo, da se je v ustavotvorni skupščini sklenilo, da je izgon jugoslovanskih državljnov iz države nedopusten. Z ozirom na zgoraj

navedeno, naj se pač vsi taki in podobni sklepi poprej temeljito presojajo, tudi iz vidika narodne ogroženosti ob naših severnih in jugozapadnih mejah!

Iz št. Vida pri Ljubljani. Tudi pri nas se cerkveni sedeži licitirajo in za en sedež se je «izlicitiral» znesek 5300 kron, za neki drugi sedež pa znesek 1600 kron. Revež, seveda, takega zneska ne more plačati in zato je kupil oba sedeža neki gostilničar, ki bo v cerkvi lepo sedel, reveži pa takointako lahko stojijo, bodo vsaj videli, da v cerkvi tudi ni enakopravnosti in da bogataš pred bogom lahko lepo sedi, revež naj pa lepo stoji, ali pa — doma ostane. Pravilno bi bilo, da se sedeži sploh ne bi prodajali, temveč stali na razpolago onim, ki prej pridejo v cerkev. Nikakor ni prav, da se tudi v cerkvi dela razlika med bogatimi in revnimi in boljše bi bilo, ko bi v cerkvah sploh ne bilo klopi, kakor da se prodajajo bogatašem za take oderuške cene, da mora revež tudi v cerkvi, kjer bi vendar morali biti vsi enaki, z zavistjo gledati svojega bogatega soseda sedeti lepo v drago plačani klopi, medtem ko mora on stati v gneči. Ampak duhovščina nikdar in nikjer ni dosledna, najmanj pa takrat, kadar se gre za denar.

Politični pregled.

Na Slovenskem se bodo najbrže v drugi polovici meseca aprila vršile

občinske volitve

po novem volilnem redu, katerega glavne določbe priobčujemo na drugem mestu. Glavna določba je, da se bodo vršile volitve na enak način kot v ustavotvorno skupščino, t. j. s kroglicami in po proporcijem sistemu. Svoboda volitev bo torej popolna in v občinskih odborih bodo lahko zastopane vse stranke, ki imajo dovolj pristašev v občini. Te volitve so silno važne, ker občina v Jugoslaviji ni več ono, kar je bila v Avstriji, ker ima večji in važnejši delokrog, posebno po določilih nove ustave. Ljudstvo naj se pri volitvah ne da komandirati od duhovnikov, ki bi radi gospodarili tudi v občinah, temveč naj voli najsposobnejše in najpoštenejše može iz svoje srede, ki jim bo lahko brez skrbi zaupalo občinsko gospodarstvo. Taki, ki so podpisovali v imenu občin vojna posojila in s tem oškodovali svoje soobčane, menda nihče ne bo volil.

Ustavni odbor bo svoje delo kmalu končal in potem pride ustavni predlog pred ustavotvorno skupščino. Ker hoče imeti vlada tudi v ustavotvorni skupščini zadostno večino za svoj ustavni predlog, je naravno, da se vršijo zopet pogajanja za

izpopolnitev vlade,

ki še ni popolna, temveč so nekatera ministrstva še vedno nezasedena. V prvi vrsti se pogaja vlada z zemljoradniki in muslimani. Ti poslednji bodo najbrže vstopili v vlado, medtem ko je med zemljoradniki nastal zaradi tega vprašanja resen spor.

Srbski člani zemljoradniškega kluba so odločno proti temu, da bi sodelovali v vladi in se postavljajo na zelo komodno stališče, da je najbolje za stranko, ako ne prevzame nobene odgovornosti. Slovenski člani kluba (samostojni kmetje) pa menda stojijo na čisto pametnem stališču, da je naši državi potrebna močna vlada in vsaka vlada je tem močnejša, čim močnejšo zaslombo ima v skupščini. Zato se v zadnjem času javlja, da bodo slovenski samostojni kmetje ustanovili svoj poseben klub, ki bo poslal svojega zastopnika v

vlado. Okoju teh pogajanj se sedaj vrti vsa politika v Beogradu in ni čuda, da to klerikalce silno jezi, ker se na njih pač nihče ne spomni pri pogajanjih, ko bi oni tako radi prišli v vlado.

V ustavnem odboru je končana razprava

o dvodomnem sistemu

narodne skupščine, in sicer je bilo sklenjeno, da ima skupščina samo eno zbornico brez druge zbornice, senata. Mnenja o tem so različna. Nekateri mislijo, da je senat dober kot nekak protiutež prevelikemu veselju do raznih, še ne preizkušenih novotarij v ljudski zbornici, drugi pa pravijo, da bi bil senat samo ovira ljudski zbornici. Francija, Amerika, Češkoslovaška so republike in vendar imajo senat, ki je dober in koristen, medtem ko nekdanja avstrijska gosposka zbornica ni bila ne dobra in ne koristna. Mi bomo imeli samo eno zakonodajno zbornico, v kateri bodo ljudski zastopniki delali zakone in tako bo menda še najboljše.

Pri našem italijanskem sosedu nikakor ne more priti do notranjega miru,

notranja razdrapanost v Italiji

je tako splošna, kot v malokateri drugi evropski državi, izvzemši edino Rusijo. Pretepi in krvavi poboji med pristaši raznih strank so v vseh italijanskih mestih na dnevnem redu in stavka se vrsti za stavko, tako, da se v tej državi menda več stavka kot dela. Vlada je brez moči in ne ve kaj bi storila, ker je parlament pravo ogledalo splošnih razmer v državi, t. j. tudi tam vlada popoln nered. Posebno na anektiranem ozemlju, na našem Krasu in Primorju vladajo neznosne razmere, ker takozvani fašisti takorekoč vsak dan izzivajo spopade, ki končujejo navadno z mrtvimi in ranjenimi, ali pa celo s požganimi poslopji. Država, ki ne more napraviti reda v svojih lastnih mejah, sloni na slabih nogah in tak sovražnik — Italija je naš največji sovražnik — ni posebno nevaren, ž njim bomo lažje obračunali, kadar pride čas za to, kakor si morda kdo misli. Čim večji bodo v Italiji nemiri in neredi, tem slabejša bo ona in — tem boljše za nas.

Po pariški konferenci zaveznikov je prišla

londonska konferenca,

ki ravnokar zboruje o izvršitvi mirovne pogodbe od strani Nemčije. Pri tej konferenci je zastopana tudi Nemčija, ki pa z vso odločnostjo odklanja posebno odškodninske zahteve zaveznikov in zaradi tega je

splošni evropski položaj zelo napet, ker zavezniki niti ne mislijo na to, da bi v čemerkoli odnehali, temveč so odločni nastopiti proti Nemčiji z vojaško silo, ako ne sprejme vseh njenih pogojev. Ali bo Nemčija odnehala? To je težko verjeti, ker so izjave njenih zastopnikov preveč odločne in zavezniki o njenih protipredlogih niti razpravljati nočejo. Zato že v najkrajšem času lahko pride do dalekosežnih korakov od strani zaveznikov, ki nameravajo z vojaštvom zasesti nove nemške dežele. Ali bo to pomenilo začetek nove vojne? To ni verjetno, ker Nemčija bi sicer lahko postavila dosti močno armado, ampak oborožiti je ne bi mogla. Toda ta napetost med zavezniki in Nemčijo močno razburja vso Evropo in vse z mrzlično nestrpnostjo pričakuje razvoja dogodkov.

Kakor je znano, so Grki poklicali nazaj na kraljevi prestol kralja Konstantina, svaka bivšega nemškega cesarja in velikega prijatelja Nemčije. Francozi in Angleži so se zaradi te

ga na Grke silno razsrdili in Grki že cutijo

maščevanje entente,

ki hoče spremeniti mirovno pogodbo s Turčijo v grško škodo in turško korist. Grki se sicer temu z vso odločnostjo upirajo, ampak pomagalo jim to ne bo veliko. Razum tega zahtevata Francija in Anglija od Grčije povračilo posojil, ki jih je med vojno dobila od teh dveh velesil. Ta posojila znašajo blizu ene milijarde frankov! Položaj Grčije je res težak v vsakem oziru, ker je zapuščena od vseh, Nemčija ji pa ne more pomagati. In vse to je posledica politične nezrelosti grškega ljudstva, ki je hotelo imeti na vsak način kralja Konstantina nazaj, četudi je dobro vedelo, da bo Grčija potem popolnoma osamljena in da bo izpolnitev te svoje želje drago plačala. Težko, prav težko se bo izvlekla Grčija iz sedanjega težkega položaja in oškodovana bo občutno.

Ves svet pričakuje, da začne spomladi Rusija vojno s sosednjimi evropskimi državami, Poljsko in Rumunijo, v tem pa prihajajo

iz Rusije prav resne vesti

o splošnem upornem gibanju ljudstva proti boljševiški vladi, ki je dovedla Rusijo na rob propada. Najboljše bi bilo, da se ne poskuša uničiti ruskega boljševizma z vojno, temveč da se pusti Rusijo lepo na miru in ruski narod bo prav kmalu odvrget boljševiški jarem. Vojna boljševizem samo krepi, ker dokler obstoja vojna nevarnost, drži boljševiška vlada pod orožjem močno armado, ki strahuje zatirano ljudstvo. Ko bi pa vojne nevarnosti ne bilo, bi morali boljševiki razpustiti armado, ker ne bi mogli opravičiti nje-nega obstoja in to bi bil konec boljševiške vlade. Upamo, da se bodo stvari razvijale v tej smeri in da nas nihče ne bo vabil na sodelovanje v vojni proti Rusiji, ker Jugoslavija ima drugih skrbi kot vojno z Rusijo.

Gospodarstvo.

= Za sodavičarje. Gospodarsko-finančni komitet ministrov je odobril predlog proizvajalcev sode v Sloveniji tako, da se pristojbine na sodo ukine in da se tudi ne plača davka v obliki carine na ogljikovo kisline.

= Obnova naših železnic. V Belgiji se je ustanovil konzorcij kapitalistov v svrhu obnove starih in zgradbe novih železnic v naši državi. Poprava obstoječih in zgradba novih železniških prog v Jugoslaviji je nujno potrebna in želeti je samo, da se začne s popravami in novimi gradnjami čim prej.

= Nova zavarovalnica. Ljubljanska kreditna banka, Jadranska banka, Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani in Slovenska ekskomptna banka so dobili od ministra trgovine in industrije dovoljenje ustanoviti delniško družbo z imenom «Jugoslovanska zavarovalna banka» s sedežem v Ljubljani. Osnovna delniška glavica znaša deset milijonov kron. Nova, domača zavarovalnica se bo pečala z vsemi zavarovalnimi posli, zoper škode pri požaru, s prevoznim zavarovanjem, z zavarovanjem zoper nezgode itd.

= Sajeenje tobaka na Slovenskem. Do sedaj so prišle za sajenje tobaka prijave iz 29 občin, od 160 oseb, ki hočejo saditi 450.000 sadik. Največ prijav je iz Štajerske, najmanj pa z Dolenjskega. S časom se bo tudi pri nas gojitev tobaka zelo razvila.

= Trgovski zakoni so pri nas različni. Na Slovenskem in v Dalmaciji imamo še vedno v veljavi avstrijski

trgovski zakon, v Srbiji poprejšnji srbski itd. Sedaj je sestavljena v ministrstvu za trgovino in industrijo posebna komisija, ki bo izjednačila vse te zakone in sestavila skupni trgovski zakon za vso državo.

— **Pogajanja z Italijo.** V kratkem se bodo začela pogajanja za trgovinsko pogodbo med našo državo in Italijo. V naši komisiji bodo zastopniki ministrstev in trgovsko-obrtniških zbornic. Pogodba bo samo začasna, ker ni v našem interesu, da bi se vezali na daljši čas. Razmere so sploh take, da ni priporočljivo sklepati s tujimi državami dolgotrajnih trgovskih pogodb.

— **Ljubljanski veliki semenj.** Od 6. do 21. avgusta bo v Ljubljani velik vzorčni semenj, kjer bodo razstavljeni vsi izdelki slovenske industrije in obrti. Ze na prvi poziv se je odzvalo okoli 200 tvrdk, ki rabijo za razstavitve svojih proizvodov okoli 2200 kvadratnih metrov. Ta zelo koristna prireditelja se bo vršila na pobudo trgovsko-obrtnice, zveze obrtnih zadrug in ljubljanskega oddelka ministrstva za trgovino in industrijo. Semenji bo velike važnosti za vsa naša podjetja. Taki vzorčni semenji imajo čisto praktične namene in se vedno v večjem številu pojavljajo po drugih državah. Oni dajejo odjemalcu najboljšo priliko, da nazorno spozna nove dobre nabavne vire, razstavljalcu pa, da razširi krog svojih odjemalcev, obema pa nudijo možnost takojšnjih kupčijskih sklepov. Upati je, da se ti vzorčni semenji začnejo prirediti vsako leto, kar se bo skoraj gotovo tudi zgodilo, ker bo že prvi uspeh gotovo zelo povoljen.

— **Med Reko in Trstom.** Ker imata Trst in Reka isto gospodarsko zaledje, se že čuti tihi boj med obema pristaniškima mestoma, od katerih je eno v Italiji, drugo (Reka) pa samostojna država. Trst se silno boji reške konkurence in zahteva, da se ga proglasi za svobodno luko, čemer se pa protivijo druga italijanska pristanišča, v prvi vrsti Genova. Italiji bo delal Trst še veliko skrbi, ker se brez jugoslovanskega zaledja ne bo mogel razvijati, mi bomo pa že gledali, da si ustvarimo na lastni obali pristanišče, da ne bomo odvisni ne od Trsta in-tudi ne od Reke in potem bosta obe ti pristanišči — životarili in propadali.

Beleške.

b. Hujskači. To, kar uganja sedaj klerikalno časopisje, preseza že vse meje. Mi smo gotovo za svobodo tiska, ampak časopisje bi se moralo tudi zavedati svojih dolžnosti nasproti narodu in državi in ne bi smelo hujskati proti državi na tak drzen način, kakor to delajo klerikalni listi v zadnjem času. Ako klerikalcem kaj ni prav v državi, naj to le povedo, če svobode jim nihče ne bo jemal. Ampak tako se tiskovna svoboda ne sme zlorabljati, da se potom sistematičnega hujskanja ubija vsaka državna avtoriteta, ki jo je v vsaki novi državi takointako treba šele ustvarjati. Vlada ima za sabo večino ljudstva in manjšina pač lahko izraža svoje mnenje, ona lahko poskuša postati večina, da bi kot taka uveljavila svoja načela, ampak nad večino vendar ne more vladati manjšina. Odkar vodi klerikalno stranko dr. Gosar se zdi, da so zavladali v stranki čisto boljševiski nazori. Tudi ruski boljševiski so bili manjšina, ampak hujskali so sistematično tako dolgo, dokler niso strmoglavili svojih nasprotnikov in prišli sami na površje, odkoder so dovedli Rusijo na rob propada. Dr. Gosar naj si ne domišlja, da bo tudi v Jugoslaviji boljševiska taktika

uspešna. Tem in takim rimskim pe-teanom treba pristrichi peruti!

b. Zločinci! V Avstriji so bili klerikalci najpogostejši zagovorniki vojastva in — kakor je znano — tudi vojne. Nikdar naj se ne izgovarjajo na to, da je vse to delal samo dr. Sustersič, ker «Unionova» dvorana, kjer je bila leta 1914 napovedana vojna Srbiji, ni govoril dr. Sustersič prazni dvorani, temveč zaupnikom klerikalne stranke, ki so vsi kar noreli od navdušenja za vojno. Tako je bilo pod Avstrijo, ko so naši fantje morali služiti v avstrijski, torej tuji armadi in so morali naši vojaki prelivati kri za tuje, nemške in habzburške interese. Danes so pa ravno oni klerikalci, ki so leta 1914 naravnost noreli od navdušenja za vojno proti slovanskim bratom, največji sovražniki armade, seveda, naše, jugoslovanske armade, katere naloga je braniti našo domovino in osvoboditi v danem slučaju nase brate izpod tujega jarma! Klerikalni listi, ki so v avstrijskih časini bili vedno za močno armado, so danes polni militarizma, četudi se pri nas ne služi v vojašnici po tri leta, kakor je to bilo v Avstriji, temveč samo eno leto in pol! V Avstriji so hoteli imeti klerikalci močno armado, v lastni narodni državi pa zahtevajo milico, ki se je niti Avstrija ne bi bala! To je čisto navaden zločin na naših neodrešenih bratih, ki pričakujejo, da jih močna Jugoslavija oslobodi italijanskega suženjstva. Sama hinavščina je naših klerikalcev! Z ene strani zahtevajo osloboditev zaslužjenih Jugoslovancev, z druge strani hočejo pa onemogočiti Jugoslaviji izvršitev te njene svete naloge in jo ob enem napraviti nesposobno celo za obrambo! Taka neodkrita, hinavska in farizejska politika je navaden zločin na narodu!

b. Vedno enaki. Zagrebški list «Hrvat», je očital banskemu svetniku dr. Bošnjaku, da se je nahajal v avstrijskih časih med onimi, ki so oblastem ovajali poštene narodne ljudi. Dr. Bošnjak je «Hrvata» tožil in pri razpravi se je dokazalo, da dr. Bošnjak ne samo nikdar in nikogar ni ovajal, temveč ravno nasprotno, da je bil vedno odločen in zanesljiv narodnjak in zato je bil «Hrvat» obsojen zaradi častikraje. Vsi listi so o tem poročali in, seveda, tudi «Slovenec» in razlika je samo ta, da so vsi drugi listi poročali resnično, «Slovenec» je pa namenoma lagal in je poročal, da se je dokazala pri razpravi resničnost «Hrvatovih» obdolžitev in da je bil list navzlic temu obsojen! Tu pa res že vse preneha in mi prepuščamo našim čitateljem, da si sami ustvarijo sodbo o takem načinu poročanja.

b. Spodnještajerski nemčurji in Radić. Zanimivi so v vsakem oziru naši spodnještajerski nemčurji. Pod nemško zastavo v Jugoslaviji ne morejo več jadrati in ker Jugoslavijo sovražijo iz dna svojih črnih duš, se združujejo z vsemi, od katerih pričakujejo, da bodo Jugoslaviji na ta ali oni način škodovali. Pri volitvah v ustavotvorno skupščino so šli čez drn in strn za socialisti in komunisti, za katere so bili prepričani, da so samo zato tukaj, da razbijejo Jugoslavijo. Sedaj so se pa začeli bratiti z zagrebškim norcem Radićem, v katerega polagajo vse svoje upe. Tako je začela radićevska propaganda tudi v slovenskih krajih, ki mejijo s Hrvatsko, ampak uspehi so res prav klavrni, ker slovensko ljudstvo je vendar že preveč zrelo, da bi se dalo voditi od najbolj strupenih nemčurjev in od zagrebškega norca Radića.

b. Bo šel, ne bo šel. Zagrebški Radić je res velik revež. Pri volitvah

je po svojih agitatorjih varal ljudstvo z raznimi obljubami, ki niso izvršljive in nerazsodno ljudstvo je drlo za njim kot za kakim novim prerokom, ki dela čudeže. Ko so pa volitve bile končane, ubogi Radić ni vedel, kaj storiti, ker onega, kar je ljudstvu obljuboval, pač ni mogel izvršiti, ker je nemogoče. Obljubljal je namreč samostojno hrvatsko republiko, v kateri ne bo ne vojakov, ne uradnikov, ne davkov in sploh ničesar neprijetnega. Izvršiti tega, seveda ni mogel in potem je sklenil, da ne odide s svojimi poslanskimi tovariši v Beograd v ustavotvorno skupščino, ker te skupščine ne priznava. Ljudstvo je pa postalo vznemirjeno, ker je pač pričakovalo, da doseže Radić s svojimi poslanskimi tovariši samostojno hrvatsko republiko, kjer ne bo ne vojakov, ne davkov itd. In Radić je poslal regentu nekako spomenico, na katero pa nobenega odgovora ni dobil. Sedaj pa prihajajo iz Zagreba vsak dan druge vesti. Enkrat se javlja, da bo šel Radić v Beograd, drugi dan se pa javlja, da ne bo šel in tako iz dneva v dan in konec Radićeve politične kariere bo prav žalosten, kakor so žalostno končali svoje politične kariere vsi, ki so zlorabljali nevednost in nerazsodnost ljudstva. Radić je dovolj razumen in je dobro vedel, da obljublja ljudstvu nemogoče reči, sedaj je pa v zadregi, ker ne ve, kako bi dovedel v sklad svoje obljube z razmerami. Ljudstvo se bo pa tudi streznilo, ko bo videlo, da je bilo brezvestno varano in zato je danes vseeno, ali bo Radić šel v Beograd, ali ne. Naj kar ostane lepo v Zagrebu, saj v ustavotvorni skupščini ga ne bodo pogrešali.

Novosti.

* **TRAFIKAM, ki prodajajo «Domovino»,** uljudno naznanjamo, da stane od 1. marca t.l. dalje posamezna številka «Domovine» po 1 K.

* **«Svetovna vojna»** je morala tudi v tej številki izostati, ker nismo pravočasno dobili slik. Upamo, da v prihodnji številki gotovo prinesejo nadaljevanje. Za danes prinašamo odmeve zadnjih dogodkov v Ljubljani, ki so povzročili v mestu in po deželi mnogo smeha. Svoje prijatelje prosimo, da opozore svoje znance na «Domovino», ker se je doslej priglasilo mnogo novih naročnikov, pa jim nismo mogli s prvimi številkami postreči, ker so pošle.

* **Razmere v Trstu.** Fašisti so postali prava nesreča za anektirano ozemlje, posebno pa za Trst, kjer požigajo in razbijajo vsak dan slovenske in delavske stavbe. Delavcem je bilo vsega tega že dosti in so zažgali veliko ladjedelnico, takozvani tehnični zavod. Pri tej priliki je prišlo do pravega boja med delavci in finančnimi stražniki, oziroma orožniki. Streljalo se je s puškami in strojnimi streljali. V Trstu so zavladale, odkar se on nahaja pod Italijo, take razmere, kot menda v nobenem drugem evropskem mestu. Italijani so pač nesposobni, da bi napravili mir in red in oblasti celo podpirajo divjanje fašistov. Ti fašisti bodo Italijo še uničili.

* **Šole na anektiranem ozemlju.** Italijani že vsiljujejo svoj jezik slovenskim otrokom na ozemlju, ki so nam ga uropali. Celu na enorazrednicah s samo poldnevni poukom vpeljujejo italijanščino, ker bi pač radi čim prej poitalijanščili zaslužene Slovence. Uspehov pa Italijani pri tem ne bodo imeli, ker so naši rojaki na anektiranem ozemlju preveč zavedni, da bi se dali poitalijanščiti. Saj so nam tudi nemščino vsiljevali skozi stoletja in vendar nas

niso raznarodili, pa tudi z italijanščino ne bodo imeli uspeha novi gospodarji na Krasu in Goriškem. Sicer pa tudi časa ne bodo imeli dosti za dosego svojih naklepov, za to bomo že skrbeli mi, svobodni Jugoslovani!

* **Laške granate na logaškem ozemlju.** Ko so Italijani zapuščali logaško ozemlje, so tam «pozabili» razne reči, največ pa ročnih granat, ki se jih italijanski vojak prav rad znebi, ker nima rad pri sebi tako nevarnega orožja. Ampak te ročne granate so nevarnost za naše tamošnje prebivalstvo, kar se vidi tudi iz naslednjega slučaja. Alojzij Gomzej, 13 let star fant je šel z materjo z Vrhnike v Logatec in je hodil po travi ob cesti. Pri tem je stopil na ročno granato, ki je eksplodirala in dečka na glavi in prsih močno poškodovala. Vse kraje, kjer so bili Italijani, bo treba temeljito preiskati, posebno ob prejšnji demarkacijski črti, kjer se bo nahajalo gotovo še več ročnih granat in drugih nevarnih predmetov.

* **Kongres velikih jugoslovanskih mest.** V zagrebškem občinskem svetu je bil sprejet predlog, da se skliče kongres večjih jugoslovanskih mest v svrhu posvetovanja o raznih vprašanjih, ki se nanašajo na večja mesta in njih potrebe.

* **Na Koroškem** še vedno preganjanje Slovence na najbrezobzirnejši način. Sicer je koroška deželna vlada izdala nekak proglas, v katerem pravi, da bodo koroški Slovenci deležni vseh pravic, ki jih predvideva mirovna pogodba za narodne manjšine, ampak podivjani Nemci in nemčurji se za ta razglas čisto nič ne zmenijo, er jih pač nobena oblast ne ovira v njihovem divjanju.

* **Nemška domišljavost.** Po mirovni pogodbi je pri Radgoni meja med našo državo in Avstrijo reka Mura. Mesto, Radgona, ki se nahaja na levem bregu Mure, je pripadlo Avstriji, en del mesta, Zgornji Griz, ki se nahaja na desnem bregu Mure, je pa — naravno — pripadel Jugoslaviji in je sedaj združen z našo občino Gornjo Radgono. Domišljavi avstrijski Nemci pa pravijo, da mora pripasti Zgornji Griz Avstriji, zato ker je bil to samo del mesta Radgone, ki je pripadlo Avstriji! Seveda Nemci ne bodo dosegli tega, da bi prišli pri Radgoni preko Mure in se bodo morali pač sprijazniti s tem, da je Mura meja, ampak vpili bodo vendar, četudi se za njihovo vpitje nihče ne zmeni.

* **Vprašanje Koroške** še ni končnoveljavno rešeno, ker zadnje besedo ima svet veleposlanikov zavezniških velesil v Parizu, ki pa zadnje svoje besede še ni izrekel, ker pač čaka na to, kaj bo z Avstrijo, ki bi se rada združila z Nemčijo, v katerem slučaju bo svet veleposlanikov gotovo spregovoril svojo besedo tudi glede Koroške, ki v tem slučaju gotovo pripade nam, že zato, da se Nemčija preveč ne ojači. Pa tudi brez tega bi bil lahko prisojen naši državi vsaj oni del Koroške (južno od Drave), ki je pri plebiscitu po večini glasoval za Jugoslavijo. Ampak naša diplomacija se menda premalo briga za koroško vprašanje.

* **«Prijateljski» sosedi.** V Planini je nastanjena jugoslovanska obmejna straža v nekem poslopiju blizu cerkve. Komaj 400 do 500 korakov stran, na drugi strani meje, se nahaja italijanska obmejna straža v neki gostilni, ki se nahaja v hiši kneza Windischgrätzta. In tako se naši in italijanski vojaki lahko vsak dan s prostim očesom opazujejo. Naši vojaki so po večini iz okolice Valjeva v Srbiji, krepki, pogumni fantje in eden od njih bi gotovo zalegel za tri pri-

tlikave Lahe. No, pa sedaj je mir med obema državama in naši vojaki na meji si bodo vedno, kadar zagledajo italijanske vojake, samo nekaj mislili na tihem.

* **Naš kovani drobiž.** V Zagrebu se že nahaja v prometu naš nov kovani drobiž po 10 par (40 vinarjev). Napravljen je iz kovine gama in ima na eni strani državni grb, na drugi pa napis 10 para (v latinici in cirilici). Vsakdo je dolžan sprejeti drobiž do zneska 10 dinarjev (40 K). V kratkem se pojavi nov kovani drobiž tudi pri nas in sicer po 5, 10 in 25 par in raztrgani in umazani enodvor- in desetkronski bankovci bodo izginili enkrat za vselej. Je pa tudi že skrajni čas zato, ker teh raztrganih in umazanih bankovcev nihče več rad ne sprejema, posebno ker je težko kontrolirati, ako so pravilno žigosani.

* **Svarilo pred izseljevanjem v Ameriko.** Kr. generalni konzulat v Chicagu sporoča ministrstvu za zunanje zadeve, da se v Zedinjenih državah opaja v zadnjem času veliko pomanjkanje dela. Nekateri znani narodno-gospodarski pisatelji, pa tudi uradni korogi sami sodijo, da bo na spomlad nastala kriza. Drugi krogi pa zopet trdijo, da je vsa akcija odpuščanja delavcev manever velikih industrijskih podjetij z namenom, zmanjšati mezde in na ta način, znižati cene proizvodov, blagu in višine mezd na predvojno ceno. Potrebno je, da vsi poklicani činitelji, predvsem naše časopisje, opozori osebe, ki se hočejo izseliti zaradi dela v Ameriko, da v sedanjih razmerah zaradi pomanjkanja dela ni misliti na zaslužek v Ameriki. V Chicagu je brezposelnih delavcev okoli 100.000, v Detroitu okoli 80.000, v New Yorku preko 120.000, v Filadelfiji okoli 200.000 delavcev, in tako dalje. Dosedaj je brez dela okoli 3.000.000 delavcev. Občinstvo se tudi opozarja na to, da imajo oblasti naročilo, s strogim izvajanjem potnih predpisov preprečiti izseljevanje v Ameriko, dokler se tamkaj ne izpremene razmere glede dela, ker pridejo naši državljani v Ameriki v sedanjih razmerah v nepriliko in iščejo denarne pomoči pri raznih konzulatih, ki jim je pa ne morejo nuditi. Javnost naj se tudi zaveda, da so na spomlad projektirana velika dela tudi v naši državi sami, vsled česar je pričakovati tudi pri nas zadostnega zaslužka.

* **Zahteve primorskih kmetov.** V nedeljo 20. februarja t. l. je imelo «S. k. gospodarsko in politično društvo za tolimski okraj» svoj občni zbor, na katerem se je preosnovala obstoječa organizacija v društvo «Kmetov in delavskih zvez». Ljudstvo, ki je prihrumelo od vseh strani na zborovanje je sprejelo resolucije, v katerih zahtevajo: izmenjavo avstrijskega denarja, ki ga ljudstvo še ni, vsled dvoumnih odredb vlade, zamenjalo, izplačevanje naknadne bežunske podpore, v uradih in po železnicah naj se nastavijo uradniki, ki so možni našega jezika, krajevna imena in priimki naj se ne poitalijančijo in pačijo, šola naj ostane na isti višini kot je bila pred vojno, so proti poučevanju italijanščine, protestirajo proti napadom fašistov in pozivljejo vlado, na napravi v tem takoj red.

* **Reorganizacija armade.** Ko se izvrši reorganizacija naše armade, prevzame vojno ministrstvo general Pešič, sedaj pomočnik načelnika generalnega štaba in pride tudi do drugih sprememb na višjih mestih. Slovincem dobro znani general Krsta Smiljanič, prevzame poveljstvo četrte armije v Zagrebu, kateri je podrejena tudi ljubljanska (dravska) divizija. To imenovanje bomo Sloven-

ci posebno radostno pozdravili, ker general Krsta Smiljanič pri nas ni neznan človek. On je bil v Ljubljani od prevrata do lanskega poletja kot poveljnik dravske divizije in on je vodil vojaške operacije za osvoboditev Koroške. On je svoj vojaški cilj tudi dosegel in njegova krivda ni, ako smo na koncu koncev Koroško zaradi slabe politike izgubili.

* **Začetek naše vojne mornarice.** V našem velikem vojnem pristanišču Kotorju so te dni Francozi izročili našim mornarniškim oblastem deset torpedov in dve križarki bivše avstro-ogrske vojne mornarice. To so naše prve vojne ladje, na katerih že vihrajo naše zastave.

* **Goljufali bi nas radi.** Po rapalski pogodbi pripade nam tudi Planina pri Logatcu. Italijani so pa napravili začasno mejo tako, da se nahaja grad kneza Windischgrätza na italijanski strani, četudi je ta grad št. 1 vasi Planina. To je po dolgem beračenju dosegel v Rimu knez Windischgrätz, ki bi rad, da bi vsa njegova velika gozdna posestva prišla pod Italijo, kjer se mu ne bi bilo treba bati — agrarne reforme, ki se bo v Jugoslaviji izvršila. Ampak pogodba je pogodba in tako pride tudi Windischgrätzova graščina v Planini skupno z velikim gozdnim kompleksom v Jugoslavijo. Italijani so pogodbo podpisali in se je bodo morali držati, saj smo mi takointako preveč žrtvovali.

* **Ljudsko šteje je pokazalo,** da so se motili vsi oni, ki so mislili, da se je prebivalstvo naših nižjih mest močno pomnožilo. V resnici je pomnožitev čisto naravna in naša največja mesta so: Subotica z okroglo 118.000 prebivalci, Beograd s 110 tisoč, Zagreb s 108.338, Sarajevo s 58.000, Ljubljana s 53.000, Maribor s 30.739 in Mostar s 16.404 prebivalci. Računalo se je pa, da bodo vsa ta mesta imela skoraj še enkrat toliko prebivalcev kot pri zadnjem ljudskem štetju. In vendar je po mestih občutno pomanjkanje stanovanj, ker prebivalstvo se je povprečno vseeno pomnožilo za kakih deset odstotkov, zidalo se je pa zadnjih pet do šest let prav malo, ali pa nič novih hiš.

* **Počasi bo šlo.** Dela jugoslovansko-italijanske razmejivne komisije v Ljubljani bodo menda tekla prav počasi. V torek je imela komisija dolgo sejo, pa se ni mogla v nekem vprašanju zjediniti, na kar so italijanski delegati izjavili, da nimajo natančnih navodil in se je odpeljal general Vácchelli v Rim po navodila, polkovnik Garibaldi pa v Trst — na oddih. Ako bodo morali potovati italijanski člani komisije zaradi vsake malenkosti po navodila v Rim, bo razmejivno delo dolgo trajalo.

* **Zastava logaškega Sokola** je bila shranjena ves čas italijanske okupacije logaškega ozemlja v Ljubljani pri Savezu jugoslovanskega Sokolstva, da ne bi prišla Italijanom v roke. Sedaj je Logatec svoboden in v nedeljo dobi tudi logaški Sokol svojo zastavo nazaj. V ta namen priredi ljubljansko in okoliško Sokolstvo v nedeljo dne 6. t. m. v Logatec poseben izlet in tako bo vrnitev logaške sokolske zastave pravi narodni praznik za Logatec.

* **Kolo slovenskih sester.** Ustanovni občni zbor «Kola slovenskih sester» se vrši dne 20. marca ob pol 14. uri v Ljubljani, v Narodnem domu. Na čast udeleženkam priredi narodno gledališče slavnostno predstavo.

* **Apnenec za keminčno tovarno.** Tovarna karbida in dušika v Rušah ob Dravi je morala doslej dovažati potrebni apnenec iz Posavine in celo iz Hercegovine. Sedaj se je pa v

Slivnici pri Mariboru našla ogromna plast apnenca, ki je prav dober v svrhu te tovarne. Tovarna je zemljišče odkupila za en milijon kron in bo napravila do železniške postaje železniški tir, da se olajša dovoz apnenca v tovarno.

* **Črne koze v celjskem okraju.** V celjskem okraju razsaja epidemija črnih koz, ki se je že tako razširila, da so morale oblasti zabraniti v Trbovljah vse javne prireditve. V sedmih dnevih je na novo obolelo 37 oseb v vsem okraju.

* **Drzna tatvina.** Ljudje se še vedno niso privadili dela in mnogo, zelo mnogo je takih, ki hočejo živeti samo na račun drugih. Tatvine kar nočejo ponehati in tatovi so tako drzni, da izvršujejo svoje nepošteno rokodelstvo pri belem dnevu. V znano manufakturno trgovino A. Skaberne na Mestnem trgu v Ljubljani je prišel skozi vrata na hodniku tak nepridiprav ob času opoldanskega odmora in odnesel iz blagajne 20.000 kron.

* **Pivo se podraži.** Pivovarne so zvišale cene svojim proizvodom in zato ej dovoljeno tudi ljubljanskim gostilnam prodajati pivo po zvišanih cenah, in sicer polliterski vrček po 6 kron, v čašah po 3 desetinki po 3 krone 80 vin., v polliterskih steklenicah po 7 kron 50 vin.. V kavarnah pa stane steklenica piva odsej 8 kron 50 vin.

* **Invalidsko zdravilišče.** Invalidsko zdravilišče Golnik pri Trziču na Gorenjskem se bo letos popolnoma preuredilo, tako, da bo odgovarjalo vsem zahtevam. Zgradila se bo obsežna stavba in tudi lopa za solčne kopelji.

* **Avtomobilska zveza se pripravlja** med Celjem in Vojnikom in Celjem in Dobrno. Zveza se upostavi že v kratkem.

* **Konec loretskega «čudeža».** Loretto na laškem je znamenita božja pot, ker tam se nahaja hišica matere božje, ki so jo sami angelji prinesli iz Palestine najprej na Trsat, potem pa v Loretto. Ta pravljica je prebivalcem Loretta veliko nesla, ker verni katoličani so prihajali s celega sveta gledat hišico, v kateri se je rodila sama mati božja. Loretto je postala znamenita božja pot; sezidali so okolu hišice veliko cerkev in od pobožnih romarjev so živeli prebivalci kraja in oni (duhovniki), ki so upravljali cerkev in hišico, ker romarji so bili darežljivi. Sedaj je pa vsega tega konec: zgorela je cerkev in z njo tudi hišica matere božje! Ubogi Loretsčani, ki ostanejo sedaj brez zaslužka, ki so ga imeli do sedaj od romarjev in ubogi oni, ki verujejo v čudeže, pa ne bodo mogli več romati k hišici matere božje! Sicer pa ni nemogoče, da se najde špekulant, ki postavi na kakem drugem kraju še lepšo hišico in raztrobi po svetu, da so jo sami angelji prinesli — kdo ve odkod. Ljudje so še vedno dosti lahkoverni in mnogi bi verjeli.

Razno.

× **Potujoče gorovje.** Po opazovanjih prof. A. C. Lassona se pomika gorovje na obali Tihega oceana proti severu. Po raziskovanjih imenovanega profesorja se je pomaknil grič Tomabrais, ki se nahaja v bližini San Franciska v razdobju od 1854 do 1906 za 10 stopinj proti severu. Premikanje tega griča je povzročil v San Francisku velik potres.

× **Kako je prišel vikar do velike zapuščine.** V angleški javnosti se govori mnogo o sodrem postopanju proti vikarju Jonesu, ki je obtožen izsiljevanju dedščine. Mr. Jones je spoznal samostojno starejšo gospodično ter je vplival na njo tako, da

je zapustila ona vse svoje imetje v znesku 70.000 funtov (preko 40 milijonov naših kron) njemu in njegovemu notarju. Nečak pokojnice je vložil proti vikarju tožbo. Na razpravi se je ugotovilo, da je umel Jones jako dobro prigovarjati stari gospodični, ki je bila srečna, da je našla v njemu duhovnega svetovalca. Še za časa njenega življenja je dobil od nje dva avtomobila in 3000 funtov (preko milijon in pol naših kron). Vikar se je branil, da ni imel nobene namere izsiliti od pokojnice denarja in da ni vplival na njo pri sestavljanju oporoke. Medtem pa je nečaku uspelo dokazati, da je vikar v nekem sličnem slučaju igral jako nečastno vlogo. On se je na vse moč načine prilizoval neki mladenki, ki je ostala brez očeta in matere in sicer vsled tega, ker je razpolagala s precej velikim premoženjem. Razprava se je po nekotikih zasedanjih odgodila, ker se mora zaslišati še veliko število prič.

× **Koliko besed izgovori človek v življenju?** Neki statistik je izračunal, da izgovori najmirnejši človek, ki doživi 60 let, v svojem življenju 25 milijonov besed. Navaden človek izgovori v življenju več kot milijardo besed, a govorniki še enkrat toliko. Opravljalci izgovorijo preko dve milijardi besed.

× **Človek — žival.** «Times» javlja, da je neki gospod Steward Baker našel v severno-vzhodnem delu Indije v divji okolici gorovja Cachar dečka, ki je živel pet let v džungli. Srečal je nekega človeka, ki mu je rekel, da mu je žena pred kratkim umrla, a da hoče njegov mali divji sin pobegniti nazaj v džunglo. To je vzbudilo radovednost g. Bakerja. Šel je v stanovanje tega človeka in našel tam dete, približno sedem let staro, z nebrojnimi brazgotinami, ugrizkov in od krempljev po vsem telesu. Oče deteta je izpovedal, da so stanovalci Cachara ubili pred petimi leti dvoje mladih leopardov. Mati teh leopardov je pobegnila iz džungle in lazila okoli vasi. Nekaj dni pozneje je odšla žena tega človeka z et riž in je položila dete kraj sebe. V tem je došel leopard in odnesel dete. Domačini so ga šli iskat, a ga niso našli. Po treh letih je ubil neki sportnik leoparda in domačine opozoril, da je imel mrtvi leopard dva mladiča. Domačini so jih šli iskat v džunglo in so našli dva mladiča skupno z detetom. Vsak je spoznal izgubljeno dete, ki je hodilo po navadi četveronožno, skakalo in se jako spretno skrivalo v grmovju. Grizlo in napadalo je vsakega, kdor ga je hotel prijati in trgalo z veliko brzino vsako vaško kokoš, ki bi mu prišla v bližino, na kose.

× **Radikalni parlamentarizem.** Napoleon III., ko je bil še predsednik republike, a malo pred državnim prevratom, ki ga je napravil kraljem, je neki dan napeto pričakoval rezultat glasovanja v parlamentu o neki važni točki svoje politike. Na koncu sednice je predložil predsednik zbornice bodočemu kralju rezultat glasovanja: 95 jih je glasovalo za, a 105 proti njegovemu predlogu. Predsednik Bonaparte je mirno pregledal listino in se ustavi pri zadnji petnajstici. «Vidite, ti so mi vse pokvarili! Moj predlog se naj stavi jutri ponovno na dnevni red!» Se isti večer je petnajst zastopnikov razmišljalo v takrat še republikanski ječi o svoji nesmotreni taktiki. Drugi dan je zmagal.

× **Naraščanje samomorov v Ameriki.** Število samomorov v Zedinjenih državah je lani zraslo za okroglo 1000 in je znašalo nad 6000, med temi 707 otroških samomorov. Najmlajši samomorilec je bil sta pet, najstarejši 103 leta.

ŽENSKA VOJSKA -

ali odmevi klerikalnega potopa

PROTI ANTIKRISTU

Ko smo zadnjič popisali
oni slavnoznani boj,
ko gasilci so razgnali
ženski krik in nepokoj,

prišla razna so vprašanja
iz vseh krajev naokrog,
iz Loke, Kamnika in Kranja,
iz Loža, Ribnice in Blok,

iz Krškega in iz Metlike,
iz Brežic, Celja in drugod,
— da vsled bitke te velike
bi ne bilo kakšnih zmot —,

kak' se bitka je vršila
in kaj bilo je potem,
ker imamo poročila,
naj natančno vse povem.

Ko so spraznili bojišče,
ranjencev tam bilo ni,
vsak je iskal zavetišče,
kjer nič voda ne škropi.

In tako brez vse nesreče
se končal je strašni boj,
le borilce pregoreče
vzel je policaj s seboj.

Ko armada na uniku
je letela v beg in tek,
je po trgu in hodniku
stala voda prek in prek.

A ker voda se v Ljubljani
podražila je sedaj,
poprašujejo meščani,
kdo to vodo plača naj?

Toda to še ni najhuje,
sam «Slovenec» piše to:
kdo za vse imetje tuje
škodo zdaj poplačal bo?

Ker se našlo je po bitki
par klobukov, kap in rut,
torej v tisti uri britki
bil je boj res precej hud.

Tudi razne stare kite,
in frizur za cel zaboj,
amaconke bojevite
so pustile za seboj.

Zraven se je našlo tudi
nekaj krp in en rokav,
torej po tej bitki hudi
treba nekaj bo poprav.

Pravijo, da tudi šolen,
plaval je tam sred vodé,
ker ni bil prav zadovoljen,
menda skočil je z nogé.

Poleg tega se je v gneči,
ko bežalo je vse vprek,
da izogne se nesreči,
strgalo še par oblek.

Tudi druge ropotije
so ležale tam po tleh,
to velike hujskarije
bil je konečni uspeh.

Ker premagana armada
vedno glavo izgubi,
vse pusti za seboj rača,
da le sama ubeži.

Kdo to škodo naj poplača
pri draginji grozni tej —
to se zdi nam, ni — igrača,
to se vpraša najpoprej.

Mi tako bi svetovali:
naj račun se predloži,
potlej bomo poiskali,
kje se lahko kaj dobi.

Drugi dan «Slovenec» udaril
je na svoj veliki zvon:
«Antikrist ne bo sleparil,
danes vsi v Union!»

Ko v Šenklavžu je minila
postna pridiga ob treh,
množica se je valila
v «Union» po vrstah dveh.

Vsa dvorana napolnila
se je res krog in krog,
množica se je umirila,
molk nastal je tih in strog.

Ženskam prvi spregovoril
znani doktor je Gosar —
(kaj nam v Rusiji je storil,
to je zdaj postranska stvar).

Rekel je, da le krivica
ženskam se povsod godi
in volivna se pravica
naj zato jim podeli.

«Ker se bližajo volitve
po vseh naših občinah,
se bojimo odločitve
in se nas loteva strah.

Dozdaj bili so župani
naši in odborniki,
bili nam so zvesto vdani
in v vsem podporniki.

Vehovec in drugi slavni
naši bili so možje,
in zato v upravi javni
vse le nam na roko gre.

Zdaj pa to bo vse drugače,
konec naše je moči,
tu gre za denar in plače
in za drugih več reči.

Ker zaupniki so naši
slabo gospodarili,
kogar mogli so po maši
radi opeharili,

nihče več nam ne zaupa,
nihče se nas ne boji,
treba bo zdaj mnogo hrupa,
da se kje kak glas dobi.

Dokler bili smo mogočni,
vsak se je pred nami bal,
zdaj ljudje so bolj odločni,
kmet je nam že brco dal.

Zato ve edina nada,
ve ste upanje za nas,
ve ste ženska nam armada,
in zato vam pravim jaz:

ako boste ve volile,
potem nas nič ne skrbi,
nam ne bo nobene sile,
skupno bomo zm(g)agali.»

Zadonela je dvorana,
vsepovsod en krik in klic,
kliče vsa armada zbrana:
«Me zahtevamo pravici!»

Tu govornica pojavi
se na odru in takoj
slavni ženski zbor pozdravi
in začne ta govor svoj.

«Slišale ste, sestre drage,
slabo naša stvar stoji,
mного manjka nam do zmage,
vendar lahko se dobi.

Naša je dežela čista
bila doslej verskih zmot,
včeraj pa je Antikrista
tudi k nam prinesla pot.

Veste vse, kaj se zgodilo
včeraj je na shodu tam,
z vodo se je nas polilo,
te pravice ne priznam.

Prisezimo maščevanje,
maščevanje vekomaj,
celo naše zborovanje
tukaj zdaj priseže naj.

da za klerikalno stranko
pojdemo v volilni boj
in da vsaka kako znanko
pripeljala bo s seboj.

Tam na Štajerskem že dviga
nova ženska moč se nam,
to nam nove nade vžiga
za naš strankarski program.

Ana Lipnik tam sprejema
Radiča v imenu nas,
on po bratovsko objema
in poljublja na obraz.

Me zahtevamo, da tudi
me postopamo tako,
da po tej volitvi hudi
slavna naša zmagá bo.»

Tu je ploskanje nastalo
po vseh stolah in klopek
(kar kazalo je pohvalo
za govorniški uspeh).

Več govornic priglasilo
se k besedi je na to:
mnogo se je govorilo:
vsak naj misli si, kako.

Ko prinesla «Domovina»
je o bitki tak popis,
to je bila trgovina,
ni ostal ne en iztis.

Vse ženice so jo brale
in jezile se na glas,
vendar so jo pošiljale
v Šiško, v Moste, v Kurjo vas.

Tamkaj so povpraševale,
kaj storile bi sedaj,
da zgubljene pripeljale,
bi na pravo pot nazaj.

Metke, Urške, Nežke, Mice,
govorile so tako:
«Če je kje še kaj pravice,
ta utekel ji ne bo».

Pa pristavila je Metka:
«Men' vse tako se zdi,
da od prvega začetka
z Antikristom on drži».

Nato oglasi se Urška:
«Ta ne pride v sveti raj,
morda bi le voda lurška
njemu pomagala kaj».

Tretja oglasi se Nežka:
«Jaz pa pravim vam tako:
lepa vrata so nebeška,
a on videl jih ne bo».

Sejo je končala Mica:
«Če spet pride v Mestni dom,
naj me še tako pošprica,
jaz odnehala ne bom».

Kakšno bo jutri vreme?

Poleg različnih naravnih pojavov vpliva brezdvomno vreme v največji meri na človeško delovanje. Skrbno in pazljivo motri kmet v prvih jutranjih urah nebo, na katerem se zbirajo oblaki, zanima ga smer in hitrost oblakov, hitro pogleda na vrhove bližnjih hribov, če se niso morebiti pokazale na slemenih sumljive megle, dobro si ogleda še prozornost zraka in se še hitro seznanji z močjo in smerjo vetra. V eni minuti že ve na podlagi dolgoletnih opazovanj in skušenj, kakšno bo ta dan vreme in res velikokrat zadene prav dobro. Včasih se mu posreči napovedati vreme celo za več dni naprej.

V isti meri kakor kmet je odvisen od vremena tudi mornar in ribič na morju. Končno vpliva vreme na najrazličnejši način tudi na meščana in sploh vsakega človeka. Obče je znano, da je duševno razpoloženje pri raznih vremenskih situacijah zelo različno. Dolgotrajno južno deževno vreme vpliva deprimujoče na duha, vzame veselje do dela in človek komaj čaka, da se nebo razvedri ter nastopi lepo vreme. Najbolje se počutimo pri čistem gorkem severnem vremenu. Kako mogočen je vpliv vremenskih faktorjev se najlepše vidi v temperamentu različnih narodov. V južnih krajih, kjer prevladuje lepo in gorko vreme, so tudi ljudje čilega, veselega in vedrega duha. Mrzli severni kraji napravijo človeka otožnega, mrzlega in nedružabnega.

Ni čuda, da se je človek zaradi gori omenjenih vzrokov že od nekdaj bavil z vprašanjem vremena in njegovo napovedjo. V zadnjih stoletjih je nastala veda meteorologija, katera se bavi samo s prikaznimi izključno v naši atmosferi in skuša na podlagi znanstvenih raziskovanj odkriti velike tajnosti vremenskih dogodkov in dognati kakšno bo prihodnje vreme.

V naslednjem se hočemo seznaniti z glavnimi rezultati meteorologije, v kolikor se tičejo vremenske napovedi.

Vremenoslovci ne živijo pri ljudstvu posebnih simpatij, ker se baje zelo radi «zmotijo». Pravijo, da kmet brez instrumentov in ne da bi odprl le eno stran meteorologije bolje zadene prihodnje vreme, kakor učen meteorolog, ki bere le v knjigah in vremena sploh ne vidi in čuti kakor človek, ki živi le v naravi in ki ne rabi za vremensko napoved sploh nobenih vremenskih kart. Baje ga prekašajo celo živali in rastline, ki prihodnje vreme nekako čutijo in se nikoli ne zmotijo. K temu porečemo tole:

Res je, da vprašanje prihodnjega vremena še daleko ni znanstveno rešeno in je sploh vprašanje, če se bo komu posrečilo samo za en dan napovedati vreme z absolutno gotovostjo. Meteorologija je ravno pokazala, kako silno so komplicirani vremenski pojavi, ki se vrše navadno v zelo velikih visočinah. Dognalo se je, da vpliva na vreme vsak griček, gozd, mesto in celo reke. Vreme je nadalje bistveno odvisno od temperature, vlage, zračnega pritiska, vetra in kakor se je v novjšem času dognalo tudi od zračne elektrike. So pa mo-

rebiti še faktorji, katerih sploh še ne poznamo. Zato pa ni čudno, da je problem vremenske napovedi še nerazrešen in da smo navezani le na mala skromna sredstva, katera nam pri opazovanju vremena prav dobro služijo. Da bi pa kmet brez instrumentov bolje prerokoval vreme kakor meteorolog, ki tudi zna opazovati nebo in se poleg tega še poslužuje vremenskih pripomočkov ni res. Znano mi je dovolj slučajev, da so se dolgoletni skrbni in izkušeni vremenski opazovalci pastirji in poljedelci večkrat pošteno zmotili.

Vendar je pa vprašanje prihodnjega vremena tako važno, da človek ne bo miroval, dokler se mu ne posreči, vsaj z veliko verjetnostjo napovedati kakšno bo prihodnje vreme. Nastopili so ljudje, ki so napravili nekake ključke, s pomočjo katerih naj bi lahko vsak razvozlat ne samo za en dan, ampak za cele mesece in leta vse vremenske tajnosti. Pri teh ključkih igra blede luna zelo veliko vlogo. Skušnja je pokazala, da ti ključki morebiti odprejo kak predal iznajditeljeve omare, do vremenskih skrivnosti pa nam ne pomagajo dosti več kakor navaden vežni ključ. V svojem obupu nad nemožnostjo izvedeti prihodnje vreme zatekel se je človek k živalim, rastlinam in kurjem očesom. Pa tudi tukaj se je pokazalo, da res nekatere živali in rastline kažejo par ur pred velikimi vremenskimi izpremembami sumljiva gibanja, vendar se mnogokrat pripeti, da ti sumljivi pojavi popolnoma izostanejo ali se pa prikažejo, ko je že nastopilo drugo vreme. Ravnotako so nekateri zelo ponosni na svoj revmatizem, češ da je najboljši vremenski prerok in da ga nikoli ne vara. Če govoriš z njim, ti bo slovesno zatrjeval, da je že včeraj prav dobro vedel, da bo danes deževalo. Seveda ga boš takoj vprašal, kako bo kaj jutri z vremenom. Obotavlja se bo prerokoval lepo vreme, ki pa žalibog navadno ne nastopi.

Iz vsega tega sledi, da ga danes faktično ni človeka na vsem svetu, ki bi znal prerokovati prihodnje vreme z absolutno gotovostjo, da nam prav nič ne pomagajo nobeni ključki, ne pratike, prav malo živali in rastline. Kot najboljši pripomoček se je izkazalo lastno skrbno opazovanje neba na podlagi znanstvenih rezultatov in s pomočjo vremenskih instrumentov, ki jih je iznašla meteorologija. O lastnem opazovanju in aparatih hočemo poročati prihodnjič.

✦ Nikita Petrovič-Njegoš.

«Onam', onamo, za brda ona!» Tako je speval nekoč svoje težnje jeden zadnjih condottierov. Njegova pesem je bila izpevana narodu iz srca. Zato je postala popularna v Črni gori in Srbiji ravnotako, kakor v Sloveniji. Vsa Ljubljana jo je pela takrat, ko so črnogorske čete oblegale Taraboš in jemale Plav in Gusinje. Pozabili smo, da je nekaj bila neka Kolašinska afera, pozabili, da je Črna gora res črna, odkar jo je vladal tiranski condottiere, ki ni mislil na svoj narod, marveč na svojo rodbinsko moč, in ki je nekako

slovel po svetu za dobrega bankirja, izbornega diplomata in prevejanega lisjaka. Kakor je izrabljaj svoj narod in vzdržal v Črni gori srednjeveške naredbe, tako je znal do zadnjega upirati narodnemu jedinstvu. Pomožil je svoje hčere, s kraljem Petrom, s kraljem Viktorjem Emanuelom, z ruskim velikim knezom, dve z nemškimi princji. Te rodbinske vezi je potem izigral. Z rodbino svojega zeta, našega kralja, je končno nastopila zaradi rovarjenja Nikite proti narodnemu edinstvu istotako odtujenje kakor med Nikito in Črnogorci zaradi njegovega uprav srednjeveškega despotizma. V svetovni vojni je nekaj časa bil na strani Entente. Po polomu Srbije je hotel skleniti z Avstrijo separaten mir in izročil Lovčen. To ga je stalo prestol. Odšel je vsled avstrijske okupacije v Rim, potem v Francijo, odkoder se ni več vrnil v domovino, ki ga je leta 1918 na narodni skupščini v Podgorici odstavila s prestola s potomci vred in izrekla ujedinjenje Črne gore s Srbijo in vstoličenje Karagjorgjevičev.

Rapalska pogodba je vzela poslednje nade Nikite. Italija je priznala našo kraljevino in šla s tem pot drugih zapadnih držav. Smrt je rešila sedaj Nikito pred daljnjim trudom za ciljem, ki je postal zanj nedosegljiv.

Zenski kotichek.

O razmerju matere napram svojim otrokom. Slavna skandinavka filozofinja - pisateljica, Ellen Keyeva, je nekoč predavala v Berlinu, kjer ima jako veliko častilk in častilcev, ki odobravajo njene ideje in tudi žive po njih.

Predavanje Ellen Keyeve o materi in otrocih je vzbudilo velikansko pozornost. Razpravljala je vprašanje o razmerju matere napram svojim otrokom, z ozirom na društvene odnose žene — visoke gospe, meščanke, delavke in kmetice.

«Sedanje razmerje med materjo in otroki je uprav neznosno», pravi Ellen Keyeva. Siromašna mati ostavlja svoje otroke, ker mora skrbeti za vsakdanji krih. Bogata, gosposka mati pa se ne briga za svoje otroke, ker mora na zabave, v posete, v razna potrebna in nepotrebna društva. Tako ostajata dve poti: ali pustiti mladino čimdalje bolj propadati od zaroda do zaroda, ali pa popolnoma izpremeniti razmerje mater napram otrokom. Ustanoviti bi se moralo moderno pravo matere, ki bi ne bila njena zasebna zadeva, nego bi bila pravna stvar. Torej bi bile matere pod nekakim nadzorstvom, kakršnega sedaj še ni. Najprej treba preurediti odgojo deklet. Vsako dekle treba odgojiti za mater, biti si mora v svesti, kaj je to, postati mati ter se mora kot taka zavedati svojih dolžnosti. To se pravi, brigati se mora kot mati za odgojo svojih otrok. Nadalje je velike važnosti tudi telesna odgoja ženske mladine. Na pragu zrelosti treba zlasti dekletu vcepiti prepričanje, da mora negovati čisto svoje duše in svojega telesa, da naj ženske čuvajo in bde nad svojim zdravjem, ako nočejo, da bi bili njih otroci danes ali jutri nesrečni in

bolni. Tudi bi se nikdar ne smeli sklepati zakoni brez ljubezni. — Še nekaj predlaga Ellen Keyeva. Vsako dekle bi moralo biti po postavi zavezano, posvetiti se eno leto gospodinjskim, zdravstvenim in odgojnimi študijam. Tako bi bilo ženstvo pripravljeno za zakon, materinstvo in življenje. Ellen Keyeva trdi, da bi se to lahko dalo urediti ter se mora na vsak način najti kaka pot, po kateri bi prišli do izboljšanja razmerja med materjo in otrokom.

Priprosto sredstvo proti zastrupljenju krvi. Čestokrat se dogodi, da se zbode kdo s peresom, ki je bilo v črnilu, pa se na ta način lahko zastrupi kri. Prav tako se zastrupi kri s šivanko ali z gorečo vžigalico, ako je skočilo z nje nekoliko fosfora na prst ter se je opalila koža. Dotično mesto hitro oteče in boli. Pri tem hitro pomaga priprosto sredstvo, namreč mleko. Treba samo vtakniti prst ali roko v mleko, ki se od otekline kmalu segreje. Zato je treba mleko parkrat premenjati. Ranjenec bo kmalu opazil, da mu je laglje, in tekom ene ure mine nevarnost zastrupljenja.

Kakšne igrače naj kupimo otrokom? Mnogi starši izdajajo za svoje otroke ob gotovih prilikah, n. pr. o godovanju, Veliki noči, Miklavžu, ogromne vsote za igrače, s katerimi pa imajo otroci veselje le doslej, dokler se istih ne naveličajo. To se pa navadno zgodi prav kmalu. Zato naj bi kupovali starši svojim otrokom raje koristno in primerno berilo: slovenske pravljice, pripovedke, basni, potopise, opise iznajdb, zgodovinske povestice ter primerne zbirke pesmi. Treba pa paziti, da čitajo otroci s pridom, to je, počasi in premišljeno, zapisujejo naj si posebno izreke iz knjig in naj si zapomajajo lepe izreke. Le tako čitanje prinaša korist. Vse take knjige dobe starši v slovenskih knjigarnah. Matere, dajte svoji deci dobro in koristno knjigo!

Ste prehlajeni? Imate bolečine v prsih? V grlu? Ali kašljate? Imate nahod? — Dober prijatelj v takih hudih dneh Vam je Fellerjev Elsa-fluid! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna tovaršarina posebej. Zagorski sok soper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 9 K.

Slaba hrana Vam je pokvarila želodec? Fellerjeve prave Elsa-kroglice ga spravijo v red! 6 škatlic 18 K. Omot in poština posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubias donja, Elisa-trg št. 360, Hrustovo.

Dva mlada osamljena država uslužbenca želita korespondirati z mladima, inteligentnima devojkama. Pod šifro «Zelena pomlad».

Varčna gospodinja rabi edinele

GAZELA MILO

ki je najbeljše in najcenejše

Osnovna glavnica: K 30.000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerva: okrog K 10.000.000

Centrala: Trst. Podružnice: Beograd, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Maribor, Metkovič, Opatija, Split, Sarajevo, Šibenik, Zader, Ekspozitura Kranj.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči in tiro-računa proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Ekontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd. Izdaja: Čeke, uskaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predjme: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovaško kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje naj kulantneje.

Brzjavni naslov: Jadranska.

Telefon št. 257.